

3 Beleidsbegroting: Paragrafen

De begroting bestaat uit een beleidsmatig en een financieel gedeelte. De paragrafen vallen onder het beleidsmatige gedeelte. Zij geven een dwarsdoorsnede van de begroting, gezien vanuit een bepaald beleidsterrein.

3.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

3.1.1 Inleiding

Deze paragraaf gaat in op de vraag in welke mate de financiële positie van gemeente Gorinchem toereikend is om de financiële gevolgen van risico's die zij loopt, op te kunnen vangen.

Het weerstandsvermogen bestaat uit de verhouding tussen de beschikbare en de benodigde weerstandscapaciteit:

1. De beschikbare weerstandscapaciteit: alle middelen en mogelijkheden om onvoorziene gebeurtenissen op te vangen.
2. De benodigde weerstandscapaciteit: Alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen (zoals voorzieningen) die van materiële betekenis kunnen zijn voor de financiële positie van de gemeente.

3.1.2 Vastgesteld beleid

Voor de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing is het volgende vastgestelde beleidskader van toepassing:

Beleidskader	Vastgesteld door de raad in
Reserves, voorzieningen en weerstandsvermogen	2017

3.1.3 Beschikbare weerstandscapaciteit

In onderstaande tabel is weergegeven hoe de beschikbare weerstandscapaciteit is opgebouwd.

Beschikbare weerstandscapaciteit (bedragen x € 1 miljoen)	Jaarstukken 2019	Begroting 2021
Algemene reserve	26,8	25,5
Onbenutte belastingcapaciteit	0,8	0,7
Post onvoorzien	0,1	0,1
Meerjarige begrotingssaldi	3,2	-0,8
Totale weerstandscapaciteit	30,8	25,5

De algemene reserve bedroeg bij de jaarrekening 2019 € 26,8 mln. Bij de perspectiefnota 2021-2024 is aangegeven op welke wijze de algemene reserve ingezet wordt. Voor nadere toelichting hierop wordt verwezen naar de inleiding van de begroting. Hiermee komt de algemene reserve voor de begroting 2021 uit op € 25,5 mln. De onbenutte belastingcapaciteit wordt berekend door een vergelijking te maken tussen de Gorinchemse OZB-tarieven en de "artikel-12-tarieven". Dit zijn de tarieven die een gemeente minimaal moet heffen om in aanmerking te komen voor financiële steun vanuit het Rijk (via het gemeentefonds). De onbenutte capaciteit wordt incidenteel meegenomen in de weerstandscapaciteit, omdat deze in de praktijk niet snel wordt ingezet. Ook de post onvoorzien, die ieder jaar in de begroting staat, wordt slechts incidenteel meegenomen in de weerstandscapaciteit. Er zal namelijk in het eerstvolgende jaar weer een nieuwe post voor onvoorziene zaken in de begroting worden opgenomen.

3.1.4 Benodigde weerstandscapaciteit

Om de benodigde weerstandscapaciteit te berekenen, zijn allereerst de risico's geïdentificeerd. Vervolgens is gekeken naar de kans van optreden van het risico: erg onwaarschijnlijk, waarschijnlijk, zeer waarschijnlijk of er zijn duidelijke indicaties die wijzen op optreden. Deze kansen zijn uitgedrukt in procenten en vermenigvuldigd met de financiële grondslag voor de berekening van het risico (kolom bedrag). Als het risico meerjarige financiële effecten heeft, wordt het risico voor maximaal vier jaar meegenomen in de benodigde weerstandscapaciteit. Jaar 1 voor 100%, jaar 2 voor 75%, jaar 3 voor 50% en jaar 4 voor 25%. Dat betekent dat vanaf het jaar van optreden van een risico de gemeente maximaal vier jaar de tijd heeft om het financiële effect voor 100% in de begroting op te vangen.

In deze paragraaf bespreken wij allereerst de risico's met een incidenteel financieel effect. Als tweede bespreken we de risico's met een structureel financieel effect. Als derde bespreken we de risico's zonder een financieel effect voor de benodigde weerstandscapaciteit.

Benodigde weerstandscapaciteit (bedragen x € 1 miljoen)	Jaarrekening 2019	Kans	Bedrag	2021	2022	2023	2024	Huidig
Incidenteel financieel effect								
1. Gemeentelijke grondexploitaties	2,30		3,90					3,90
2. Hoog Dalem	0,58		0,58					0,58
3. Waarborgen en garanties	7,12	12,5%	56,96					7,12
4. Uitgegeven geldleningen	0,10	12,5%	0,61					0,08
5. Wegbeheer en onderhoud	0,00	67,5%	0,10					0,07
6. Corona	0,00		6,12					6,06
<i>Totaal Incidenteel</i>	<i>10,10</i>		<i>68,27</i>					<i>17,80</i>
Structureel financieel effect								
7. Verbonden partijen	0,31	12,5%	1,00	0,13	0,09	0,06	0,03	0,31
8a. Gemeentefonds (normeringssystematiek)	1,15	67,5%	0,72	0,49	0,36	0,24	0,12	1,22
8b. Gemeentefonds, overgangsmaatregelen herverdeling		87,5%	0,56		0,49	0,37	0,25	1,10
8. Leegstand panden	0,77	87,5%	0,35	0,17	0,23	0,15	0,08	0,63
<i>Totaal Structureel</i>	<i>2,23</i>		<i>2,63</i>	<i>0,78</i>	<i>1,18</i>	<i>0,83</i>	<i>0,47</i>	<i>3,26</i>
Totaal benodigde weerstandscapaciteit	12,33		70,90	0,78	1,18	0,83	0,47	21,06

Risico's met een incidenteel financieel effect

1. Gemeentelijke grondexploitaties

De risico's rondom de gemeentelijke grondexploitaties zijn in totaal ingeschat op € 3,9 mln. De risico's zijn gebaseerd op het MPG 2020, waarin deze zijn uitgesplitst per grondexploitatie. Omdat hier het totaalrisico wordt weergegeven, zijn de kolommen kans en bedrag niet ingevuld.

In de gemeentelijke grondexploitaties worden de geraamde risico's in het weerstandsvermogen met name veroorzaakt door Groote Haar. Dit heeft hoofdzakelijk te maken met de lange looptijd van de grondexploitatie Groote Haar, waardoor deze zeer gevoelig is voor rentefluctuaties en prijsstijgingen. Dit effect komt verder tot uitdrukking in het risico dat de looptijd van Groote Haar verder wordt verlengd als de verbreding van de A27 niet tijdig is gerealiseerd. Overige risico's, maar met een minder grote impact, betreffen de kans dat de te verwerven grond duurder wordt dan tot nu toe aangenomen en de kans dat door het niet integraal ophogen van het terrein de kavels niet voor de meest optimale grondprijs kunnen worden verkocht.

In de grondexploitaties zijn de risico's met betrekking tot de corona-uitbraak niet meegenomen omdat de impact van de coronacrisis nog niet te duiden is. Diverse instanties hebben de mogelijke gevolgen in kaart gebracht voor de woningmarkt, echter de prognoses bevatten veel aannames (wel of geen tweede/derde golf, de duur van de crisis, de mate van impact etc.) Daarnaast leren de voorgaande (financiële) crisissen dat de bouwsector laat-cyclisch is. Hierdoor zijn de gevolgen van de eerste coronagolf op dit moment ook lastig in kaart te brengen. Kortom, de impact is onzeker. Daarentegen is er in algemene zin in de grondexploitaties wel rekening gehouden met de risico's van vertraging in de uitgifte van grond en het niet kunnen realiseren van de geraamde grondprijzen.

2. Hoog Dalem

De voortgang in het project Hoog Dalem is zover gevorderd dat risico's waarmee in het weerstandsvermogen rekening wordt gehouden zich slechts nog concentreren op de realisatie van het deelplan Middengebied. De risico's hebben betrekking op de planning; de exacte gevolgen van corona zijn nog niet in kaart te brengen, zoals ook aangegeven in de paragraaf grondbeleid. Mochten er echter negatieve gevolgen optreden als gevolg van de coronacrisis, dan zal het waarschijnlijk betrekking hebben op de planning.

Daarnaast zijn er nog marktrisico's die effect hebben op de hoogte van verkoopprijzen en productiekosten. Het totaalrisico voor de gemeente is bepaald op circa € 0,6 mln. Omdat de onderliggende risico's individueel gewogen zijn (conform de voorgeschreven methodiek), is er geen percentage opgenomen in de tabel.

3. Waarborgen en garanties

De gemeente Gorinchem staat voor circa € 57 mln. garant voor leningen van bijvoorbeeld deelnemingen, onderwijsinstellingen en verenigingen. Deze € 57 mln. vormt de financiële grondslag voor de berekening van het risico. De kans dat de gemeente wordt aangesproken voor schulden/leningen van deze instanties is ingeschat als erg onwaarschijnlijk (12,5%).

4. Uitgegeven geldleningen

De gemeente Gorinchem heeft circa € 0,61 mln. leningen verstrekt aan bijvoorbeeld stichtingen. Deze € 0,61 mln. vormt daarmee de financiële grondslag voor de berekening van het risico. De kans dat één of meer van deze stichtingen hun lening niet kan terugbetalen, wordt ingeschat op erg onwaarschijnlijk (12,5%).

5. Wegbeheer en onderhoud

Medio 2021 zullen onderhoudswerkzaamheden wegbeheer (onkruidbestrijding op wegverhardingen en straatvegen) opnieuw in de markt gezet worden, waarbij het mogelijk is dat deze taken aan een andere partij zullen worden gegund. In dat geval is het mogelijk dat eenmalige overgangskosten in rekening worden gebracht bij de gemeente Gorinchem voor bijvoorbeeld de overname van materieel of begeleiding van personeel naar ander werk. Deze overgangskosten worden ingeschat op ca. € 80.000 á € 100.000. Afhankelijk van het resultaat van de nieuwe dienstverleningsovereenkomst kan eventueel een deel van de eenmalige kosten binnen de ontstane begrotingsruimte gedekt worden. De kans dat deze extra kosten zich voor zullen doen wordt geschat op 67,5%.

6. Corona

Het grootste en tevens meest lastig te kwantificeren risico, is het effect van de coronacrisis op de gemeentelijke financiën. Veiligheidsmaatregelen, beperkter aantal bezoekers, toezicht en handhaving, kosten voor het faciliteren van medewerkers etc. maken dat er op diverse onderdelen extra kosten zullen worden gemaakt, of inkomsten worden misgelopen. Het is daarbij nog niet duidelijk in hoeverre het Rijk ook in 2021 e.v. de gemeenten en inwoners en instellingen blijft compenseren voor de effecten van de crisis. Hoeveel kosten moeten worden gemaakt, is moeilijk in te schatten en is sterk afhankelijk van het verloop van het virus en de bijhorende maatregelen. Wij hebben op basis van de eerder besproken 42 risico's bekeken welke risico's het meest relevant zijn in 2021 en daarvoor een inschatting van het bedrag en de kans gemaakt. In onderstaande tabel hebben wij alleen de risico's met financiële impact toegelicht. Het grootste risico ligt in de hoogte van de algemene uitkering. Voor het totaaloverzicht van de 42 risico's verwijzen wij naar de bijlagen.

Nr	Risico-omschrijving (bedragen x € 1.000)	Toelichting / risicomaatregelen	Risico- bedrag	Risico-kans	Risico- kans %	2021	2022	2023	2024	Totaal
5	De parkeeropbrengsten worden door de vermindering van het bezoek aan de stad negatief beïnvloed.	In 2020 was terugloop aan inkomsten significant tijdens de lockdown € 297.000, volledig vergoed door het Rijk (incidenteel). Voor 2021 geen verminderde inkomsten te verwachten als er geen 2e lockdown komt.	300	Onwaarschijnlijk	37,5%	113	0	0	0	113
6	De kade- en havengelden worden door de vermindering van het bezoek aan de stad en door reisbeperkingen negatief beïnvloed.	De grootste post betreft het aanleggen van cruiseschepen. Voor 2021 is het maximale risico berekend op ca € 200.000. In hoeverre de cruiseschepen weer gaan varen is nog onzeker.	200	Zeer waarschijnlijk	87,5%	175	0	0	0	175
7	De veergelden worden door de vermindering van het bezoek aan de stad en door reisbeperkingen negatief beïnvloed.	In 2020 is het effect tijdens de Lockdown gedurende 3 maanden begrensd tot ca. € 30.000, door de verminderde inkomsten te compenseren met verminderde inhuur. Dit risico doet zich niet voor als er geen 2e lockdown komt.	30	Onwaarschijnlijk	37,5%	11	0	0	0	11
9	Het risico dat huurders van vastgoed niet aan hun verplichtingen kunnen voldoen neemt toe. Dit geeft een groter risico van huurderving.	In 2020 was sprake van kwijtschelding van huren wat leidde tot huurderving. In 2021 is dit niet aan de orde wegens Corona, tenzij sprake is van een lockdown.	800	Erg onwaarschijnlijk	12,5%	100	0	0	0	100
13	Het risico dat huurders van sportvelden niet aan hun verplichtingen kunnen voldoen neemt toe. Dit geeft een groter risico van huurderving.	De verenigingen (huurders) hebben aanvullende maatregelen genomen met betrekking tot corona en zijn weer operationeel. In 2020 heeft de gemeente gedurende de lockdown periode (maart, april, mei en juni) de huren kwijtgescholden (€ 40.000 voor de buitensportverenigingen en € 45.000 voor de binnensportverenigingen).	85	Zeer waarschijnlijk	87,5%	74	0	0	0	74
14	Tekorten van (gesubsidieerde) partijen die bijdragen aan de realisatie van het gemeentelijk beleid (vb.: sportverenigingen, bibliotheek, museum, theaters, enz.).	Bij subsidievaststelling 2020 bepalen welke financiële impuls wenselijk is om het gemeentelijk beleid tot realisatie te laten komen in 2021. Totaal bedrag subsidies 7,2 mln.	720	Onwaarschijnlijk	37,5%	270	0	0	0	270
16	Extra WMO kosten als gevolg van de coronacrisis.	In 2020 heeft het Rijk een incidentele bijdrage geven voor inhaalzorg WMO en eigenbijdrage Wmo. Wij hebben de bijdrage van het Rijk als risicobedrag genomen. Dit risico doet zich niet voor als er geen 2e lockdown komt.	70	Onwaarschijnlijk	37,5%	26	0	0	0	26
18	Extra Participatiewet kosten als gevolg van de coronacrisis (extra uitkeringen, minder vergoedingen voor WSW-ers).	Het effect van extra uitkeringen komt later wanneer mensen in de bijstand komen (na UWV). Wij zien wel een risico bij het teruglopen van de opbrengsten van de Sociale werkbedrijf. In 2020 hebben wij van het Rijk een bijdrage ontvangen van € 555.000 ter compensatie van een deel van de loonkosten. Wij hebben het	555	Waarschijnlijk	62,5%	347	0	0	0	347

Nr	Risico-omschrijving (bedragen x € 1.000)	Toelichting / risicomaatregelen	Risico- bedrag	Risico-kans	Risico- kans %	2021	2022	2023	2024	Totaal
		risicobedrag bepaald op basis van de gegevens 2020.								
25	Er wordt meer vuil aangeboden en er zijn meer bijplaatsingen, hetgeen extra kosten bij Waardlanden veroorzaakt.	Ook in 2021 wordt er mogelijk meer afval aangeboden en kunnen de verwerkingskosten toenemen met 7,5% (met € 126.000).	126	Zeer waarschijnlijk	37,5%	47	0	0	0	47
34	Het risico dat belastingplichtigen niet aan hun verplichtingen kunnen voldoen neemt toe. Dit geeft een groter risico voor kwijtschelding of oninbaarheid.	Rekening wordt gehouden met een toename van 10% aan kwijtschelding.	65	Onwaarschijnlijk	37,5%	24	0	0	0	24
36	De coronacrisis zelf dan wel de eventueel daardoor veroorzaakte economische crisis kan gevolgen hebben voor de hoogte van de algemene uitkering uit het gemeentefonds.	Het accres voor 2020 en 2021 is bevroren. Voor latere jaren wordt dit overgelaten aan een nieuw kabinet. Wij verwachten dat de financiële effecten vanaf 2022 plaats kunnen vinden. Voor het bepalen van het risicobedrag hebben wij rekening met economische krimp van 5% en een herstel in de periode 2022 - 2024	3.600	Waarschijnlijk	62,5%	0	2.250	1.500	750	4.500
37	Te ontvangen dividenden kunnen onder druk komen te staan door de coronacrisis.	Dit risico speelt met name bij BNG en HVC.	210	Onwaarschijnlijk	37,5%	79	0	0	0	79
40	Niet alle werk kan worden uitgevoerd, waardoor er het risico bestaat dat er later voor het inhalen van het werk er extra personeel / inhuur nodig is.	Door corona zijn enkele werkzaamheden in 2020 blijven liggen (bijvoorbeeld extra inzet Boa's, bedrijfsvoeringsprojecten die niet zijn opgepakt etc.). Deze werkzaamheden zullen naar verwachting in 2021 ingehaald worden.	300	Zeer waarschijnlijk	87,5%	263	0	0	0	263
41	In de bedrijfsvoering worden maatregelen getroffen om het werk zo goed mogelijk te laten doorgaan (ICT-voorzieningen e.d.). Er is een risico dat maatregelen en kosten structureel worden.	In 2020 zijn maatregelen genomen om het werk zo goed mogelijk door te laten gaan. Extra kosten blijven als thuiswerken de praktijk blijft.	100	Zeer waarschijnlijk	87,5%	88	0	0	0	88
Totaal			7.161			1.617	2.250	1.500	750	6.117

Risico's met een structureel financieel effect

7. Verbonden partijen

Gemeente Gorinchem heeft te maken met diverse verbonden partijen. Het aantal verbonden partijen en het financieel en inhoudelijk belang hiervan neemt de laatste jaren toe. In de paragraaf Verbonden partijen is meer informatie te vinden per verbonden partij met bijvoorbeeld een beschrijving van het publiek belang en de risico's. Niet alle risico's die daar genoemd worden, zijn financieel vertaald. Momenteel is er veel aandacht voor verbonden partijen en in het bijzonder gemeenschappelijke regelingen. Om de eigenaarsrol van de gemeente beter te kunnen ondersteunen, wordt hiervoor sinds 2018 extra capaciteit ingezet. Als financiële grondslag voor de berekening van het risico hanteren wij een bedrag van € 1 mln. en schatten wij de kans in op erg onwaarschijnlijk (12,5%).

De twee gemeenschappelijke regelingen die opereren in het Sociaal Domein (Avres en DG&J) vallen niet onder dit risico, maar zijn meegenomen onder het kopje Sociaal Domein.

8. Gemeentefonds

a. De hoogte van het Gemeentefonds heeft de afgelopen jaren een fluctuerend verloop gekend. Dit werd met name veroorzaakt door de algemene economische omstandigheden, het uitgangspunt van 'Samen de trap op, samen de trap af' en periodieke herijkingen van de maatstaven. De jaarlijkse groei of krimp van het gemeentefonds staat ook wel bekend als het accres. De normeringssystematiek 'Samen de trap op, samen de trap af' blijft bestaan, maar is verruimd. Met ingang van 2018 is de basis voor deze berekening de totale rijksbegroting. Dit geeft een bredere basis en daarmee een stabielere ontwikkeling van de accrespercentages. Omdat niet exact duidelijk is wat de opgaven gaan kosten en verdere fluctuaties in het gemeentefonds niet geheel zijn uitgesloten, wordt een risicobedrag opgenomen gelijk aan € 0,72 mln. (ca.1% van algemene uitkering 72 mln.) met een kans van 62,5%.

Omdat verdere fluctuaties in het gemeentefonds door de corona-crisis niet zijn uitgesloten is er in het totale risico i.v.m. corona een risicobedrag opgenomen voor het gemeentefonds en wordt deze hier niet meer apart vermeld.

b. Voor het jaar 2022 is een herijking van het gemeentefonds aangekondigd. De herverdeling van het gemeentefonds heeft gevolgen voor alle gemeenten. De overgangmaatregelen beperken de gevolgen voor Gorinchem op een bedrag per inwoner. De bedragen moeten nog worden bepaald. Voor dit moment wordt rekening gehouden met € 15 per inwoner voor het eerste jaar. Voor de risicoparagraaf is het bedrag berekend op $37.000 * € 15 = € 555.000$ per jaar met een kans van 87,5%.

9. Leegstand panden

In de begroting staan ruim € 3 mln. aan huuropbrengsten geraamd. Bij de meeste verhuurde panden is sprake van een meerjarige verhuurovereenkomst en is het risico op leegstand beperkt. Bij enkele panden is het risico groter. Een concreet voorbeeld is het gemeentelijk pand aan het Stadhuisplein, waarin voorheen Avres gehuisvest was. Avres heeft in 2018 het huurcontract opgezegd. Het gemeentelijk pand staat daarmee leeg, en een concrete huurder is nog niet gevonden. Hiermee is ook incidenteel rekening gehouden in de begroting 2021. Het bedrag voor de panden waar de gemeente risico loopt is ingeschat op € 0,17 mln. voor 2021 en € 0,35 mln. vanaf 2022. Het risico valt in de hoogste categorie (87,5%).

Risico's zonder financieel effect voor het weerstandsvermogen

1. Sociaal Domein

De reserve Sociaal Domein is op dit moment toereikend om specifieke (incidentele) risico's in het Sociaal Domein af te dekken. Daarom worden de risico's in het Sociaal Domein niet meegenomen in de berekening voor de benodigde weerstandscapaciteit. De financiële ontwikkelingen in het Sociaal Domein zijn niet zonder risico. De gemeenschappelijke regeling Avres zal voor 2020 naar verwachting geen beroep doen op een verhoogde gemeentelijke bijdrage, maar voor de jaren daarna is dit niet uitgesloten. Zij is op zoek naar ruimtescheppende maatregelen om de begroting structureel sluitend te krijgen. Eind 2020 zal, op basis van een beleidsevaluatie, duidelijk worden welke (bij)sturingsmogelijkheden er zijn en wat dat financieel betekent.

In de WMO zien we oplopende kosten voor maatwerkbegeleiding en huishoudelijke ondersteuning. Hierin is het punt bereikt dat de beschikbare budgetten niet langer toereikend zijn om de kosten te dekken.

De gemeenschappelijke regeling Dienst Gezondheid en Jeugd die de jeugdwet voor de gemeenten in de regio uitvoert, heeft een omdenktotie (Grip op Jeugdhulp) opgesteld en op basis daarvan een meerjarenperspectief gepresenteerd. Hierin nemen de jaarlijkse lasten in de komende jaren af met € 15 mln. voor de regio, te realiseren in

3 jaar vanaf 2021. De onderbouwing van deze kostenreductie is nog niet op alle onderdelen concreet gemaakt. Er ligt dus een risico dat de afname van de kosten niet zo snel gaat als gepland, of (gedeeltelijk) niet gehaald wordt. Bij de zienswijze van de begroting vanaf 2021 van de DGJ/SOJ (verwerkt in de perspectiefnota) heeft de gemeente gekozen voor het scenario om een kostenstijging van 5% mee te nemen en de afbouw van de solidariteit te verwerken in de begroting vanaf 2021. Hierdoor ontstaat er ruimte om het mogelijk niet structureel worden van de extra rijksmiddelen op te vangen. Hierbij nog een kanttekening dat het kostenverloop van jeugdzorg onvoorspelbaar blijft. In de septembercirculaire 2020 wordt er wel gesproken van een aanvullende compensatie voor jeugdzorg in 2022. Voor de jaren daarna ligt deze keuze bij het nieuwe kabinet. Hiermee kunnen de mogelijke tegenvallers in de toekomst worden opgevangen.

2. Rentelasten

Conform het Treasurybeleid ligt de targetrente onder de gehanteerde rekenrente. Hierdoor vallen naar verwachting de rentelasten van eventuele nieuwe (langlopende) leningen binnen de meerjarige begrote rentelasten. Daarnaast is er in de Perspectiefnota 2021-2024 een lijn ingezet om de schulden te reduceren en het rentebudget te bevriezen. Daarmee zal er ruimte in het rentebudget ontstaan om eventuele rentestijgingen op te vangen (dan wel aanvullende aflossingen te doen). Om die reden schatten wij het risico dat de rentelasten hoger zijn dan de begrote rentelasten in op nihil (t/m 2024).

3. Omgevingswet

De Omgevingswet treedt op 1 januari 2022 in werking, dit heeft een forse impact op de gemeentelijke organisatie. Er is een programmaplan opgesteld dat de periode tot 2029 beslaat. Voor het goed implementeren van de Omgevingswet in de organisatie is een projectstructuur opgezet, zodat de wet per ingangsdatum kan worden uitgevoerd. Bij de ontwikkeling van de omgevingswet werken wij nauw samen met de regio zodat er voor de essentiële onderdelen van de wet goede werkafspraken liggen. Het risico waar momenteel nog geen zicht op is, zijn de effecten van het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO). Het DSO betreft een systeeminrichting (ICT) waarbij verschillende overheden zijn aangesloten. Om dit risico te verkleinen is hier bij de aanbesteding van het VTH-systeem voor zover mogelijk rekening mee gehouden. De leverancier dient ervoor te zorgen dat de aansluiting wordt gegarandeerd. Vooralsnog wordt het risico op nihil geschat.

4. Waarborggaranties

De huidige boekwaarde van de totale garanties bedraagt iets meer dan € 800 mln. Circa € 764 mln. hiervan bestaat uit de garantstellingen door tussenkomst van waarborgfondsen. Dit zijn stichtingen die garant staan voor leningen die kredietverstrekkers zoals banken hebben uitstaan bij woningbouwcorporaties, welzijnsorganisaties, et cetera. De gemeente fungeert als achtervang voor het waarborgfonds. Het risico dat de gemeente wordt aangesproken als achtervang is nagenoeg nihil.

5. Station Papland

In de Perspectiefnota 2017-2020 is in het hoofdstuk *Relevante ontwikkelingen* station Papland genoemd: *Met betrekking tot de aanleg van station Gorinchem Noord / Papland op de MLL is besloten dat de aanleg daarvan wordt uitgesteld en in principe 'meeloopt' met de ontwikkeling van bedrijventerrein Groote Haar.* Het streven is om de halte gereed te hebben, zodra de eerste uitgifte van bedrijventerrein Groote Haar een feit is. De verwachting is dat dit 2024 wordt. Momenteel worden diverse varianten bekeken voor aanleg van de halte. Het totale tekort wordt ingeschat op minimaal € 3 mln. en maximaal € 4,5 mln. In het mobiliteitsplan is al rekening gehouden met een tekort van € 2 mln. Voor het overige tekort zal co-financiering gezocht worden in de vorm van subsidies dan wel opgevangen worden in de reserve infrastructuur. Het risico dat het tekort niet middels co-financiering of binnen de gemeentelijke begroting opgevangen kan worden is hiermee nagenoeg nihil.

Kansen zonder financieel effect voor het weerstandsvermogen

6. Dividendinkomsten

De begrote dividendinkomsten van Eneco en Stedin waren jaarlijks circa € 0,6 mln. In de begroting 2020 is het structureel wegvallen van het dividend van Eneco van € 450.000, als gevolg van de verkoop van aandelen, al verwerkt. Stedin wordt vanwege de energietransitie geconfronteerd met forse investeringen in het energienet in haar verzorgingsgebied. Het bestuur kijkt daarom samen met de aandeelhouders naar de langetermijnoplossing voor de financieringsbehoefte. Door de grote investeringen die voorgefinancierd moeten worden, staat ook het resultaat de komende jaren onder druk. We verwachten dan ook dat het dividend de komende jaren naar (nagenoeg) nihil zal teruglopen. In de Perspectiefnota 2021-2024 is ook het dividend voor Stedin op nihil gesteld. Er is een kans dat we nog een beperkte dividenuitkering ontvangen de komende jaren. Over de hoogte van dergelijke uitkeringen kan, met de huidige inzichten, geen uitspraak worden gedaan. Daarom is dit onderwerp niet financieel vertaald in de tabel.

7. Compensatiemaatregelen van het Rijk

De gemeente Gorinchem heeft in 2020 compensatie ontvangen voor de nadelige financiële effecten van de coronacrisis. De kans is aanwezig dat het Rijk ook in 2021 compensatiemaatregelen treft voor de financiële effecten als gevolg van de coronacrisis.

3.1.5 Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen (ook wel weerstandsratio) is de deling van de beschikbare weerstandscapaciteit door de benodigde weerstandscapaciteit.

Weerstandsvermogen	Ruim voldoende	Jaarstukken 2019	Begroting 2021
Weerstandsvermogen	$1,4 \leq x < 2,0$	1,95	1,21

Voor de begroting 2021 is het weerstandsvermogen 1,21. Hiermee komt de ratio niet uit binnen de door de raad vastgestelde bandbreedte van 1,4 en 2,0 (ruim voldoende). Volgens het beleidskader is deze nu "voldoende". De enorme toename van de risico's als gevolg van de coronacrisis maken dat daar niet zomaar aanvullend weerstandsvermogen voor gevonden kan worden. Hierbij wordt opgemerkt dat de aanpassing van het meerjarenperspectief van Perspectiefnota-II, nog niet is meegenomen. In de inleiding van de begroting is hier nader op ingegaan.

3.1.6 Financiële kengetallen

Kengetallen drukken de verhouding uit tussen bepaalde onderdelen van de begroting en/of de balans. Deze kengetallen kunnen behulpzaam zijn bij het beoordelen van de financiële positie van de gemeente. Elk kengetal lichten we toe en vergelijken we met signaleringswaarden van de provincie Zuid-Holland. De provincie hanteert de volgende drie categorieën: minst risicovol, neutraal en meest risicovol. Wij benadrukken dat we voorzichtig moeten omgaan met conclusies te trekken uit individuele kengetallen. De kengetallen moeten altijd in samenhang worden bekeken.

Netto schuldquote

	Netto schuldquote (bedragen x € 1.000 ; stand ultimo boekjaar)	Jaarstukken 2019	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
A	Vaste schulden	132.426	141.240	161.140	175.089	189.534
B	Netto vlottende schuld	10.042	10.280	9.952	8.560	5.770
C	Overlopende passiva	7.181	8.500	7.500	7.500	7.500
D	Financiële vaste activa (cf. art. 36 lid d, e en f)	2.818	3.114	3.080	3.053	3.053
E	Uitzettingen < 1 jaar	8.121	8.000	8.000	8.000	8.000
F	Liquide middelen	90	150	150	150	150
G	Overlopende activa	2.549	2.550	2.550	2.550	2.550
H	Totale baten (exclusief mutaties reserves)	126.105	139.518	132.676	122.878	125.471
	Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F- G)/H x 100%	108%	105%	124%	144%	151%
	Financiële vaste activa (exclusief uitstaande leningen)	2.439	2.439	2.439	2.439	2.439
I	Netto schuldquote (A+B+C-E-F-G-I)/H x 100%	108%	105%	125%	145%	151%

Signaleringswaarde provincie: <90% is minst risicovol, 90-130% is neutraal en >130% is meest risicovol

De netto schuldquote is het totaal van de leningenportefeuille verminderd met de eigen middelen. Hierdoor ontstaat een indicatie van de druk van de rentelasten op de exploitatie. Om inzicht te verkrijgen in hoeverre de gemeente geld doorleent, is ook de netto schuldquote exclusief doorgeleende gelden weergegeven. De netto schuldquote neemt toe in de komende jaren, voornamelijk als gevolg van de geplande nieuwe investeringen. Deze leiden tot een toename van de schulden. De schuldquote bevindt zich met ingang van 2023 boven de bandbreedte van de categorie neutraal en komt daarmee in de categorie meest risicovol. Deze ontwikkeling is in aanloop naar de Perspectiefnota 2021-2024 onderkend. Dit is mede de reden geweest dat er maatregelen zijn getroffen om de schuldpositie niet verder op te laten lopen. Op basis van de huidige keuzes, inzichten en prognoses zal de schuld na 2025 afnemen.

Solvabiliteitsratio

	Solvabiliteit (in procent)	Jaarstukken 2019	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
A	Eigen vermogen (cf. art. 42 BBV)	52.459	74.646	74.493	74.735	73.212
B	Balanstotaal	219.786	252.518	272.436	286.788	297.837
	Solvabiliteit (A/B) x 100%	24%	30%	27%	26%	25%

Signaleringswaarde provincie: >50% is minst risicovol, 20-50% is neutraal en <20% is meest risicovol

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de verhouding van het eigen vermogen tot het balanstotaal. Dit laat zien dat we op de lange termijn goed aan onze financiële verplichtingen kunnen voldoen. Op basis van de signaleringswaarde is

de solvabiliteitsratio neutraal. De verbetering in de solvabiliteit is met name veroorzaakt door de bestemming van de Eneco-gelden.

Structurele exploitatieruimte

Structurele exploitatieruimte (bedragen x € 1.000)	Jaarstukken 2019	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
A Totale structurele lasten	132.572	139.484	132.580	122.562	125.492
B Totale structurele baten	131.773	138.802	132.324	122.458	125.051
C Totale structurele toevoegingen aan de reserves	0	0	0	0	0
D Totale structurele onttrekkingen aan de reserves	0	72	117	117	132
E Totale baten	132.763	141.264	133.186	123.060	136.043
Structurele exploitatieruimte ((B-A)+(D-C))/E x 100%	-0,6%	-0,4%	-0,1%	0,0%	-0,2%

Signaleringswaarde provincie: >0% is minst risicovol, = 0% is neutraal en <0% is meest risicovol

Het kengetal structurele exploitatieruimte laat zien of de structurele baten voldoende zijn om de structurele lasten te dekken. In alle jaren is er sprake van een (klein) structureel tekort, met uitzondering van 2023. Dit hangt samen met de keuze om de inzet van IBP-middelen te betrekken bij PPN-II. Die effecten zijn in bovenstaande berekening nog niet meegenomen. De signaleringswaarde komt voor 2021 uit op meest risicovol.

Grondexploitatie

Kengetal grondexploitatie (bedragen x € 1.000 ; stand ultimo boekjaar)	Jaarstukken 2019	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
A Niet in exploitatie genomen bouwgronden	0	0	0	0	0
B Bouwgronden in exploitatie	47.333	40.014	45.196	49.325	54.891
C Totale baten (exclusief mutaties reserves)	126.105	139.518	132.676	122.878	125.471
Grondexploitatie (A+B)/C x 100%	38%	29%	34%	40%	44%

Signaleringswaarde provincie: <20% is minst risicovol, 20-35% is neutraal en >35% is meest risicovol

Het kengetal grondexploitaties geeft de boekwaarde van grondexploitatie weer ten opzichte van de totale baten van de gemeente. Dit kengetal laat twee dingen zien. Allereerst is er een risico dat de gemeente bij verkoop van de gronden niet de gehele boekwaarde kan realiseren. Als tweede kan een hoge boekwaarde wel betekenen dat bij verkoop de opbrengsten (incidentele baten) gebruikt kunnen worden om bijvoorbeeld de leningenportefeuille af te bouwen. Op basis van de signaleringswaarde is het kengetal grondexploitaties neutraal in 2021 en 2022. Vanaf 2023 komt deze waarde uit op meest risicovol. Dit heeft vooral betrekking op de grondexploitatie Groote Haar, waarvoor de investeringen eerst moeten worden gedaan, maar de inkomsten pas later (buiten dit meerjarenperspectief) gerealiseerd zullen worden.

Belastingcapaciteit

Belastingcapaciteit (in euro)	Jaarstukken 2019	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
A OZB-lasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	265	257	257	257	257
B Rioolheffing voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	220	220	220	220	220
C Afvalstoffenheffing voor een gezin	279	316	316	316	316
D Eventuele heffingskorting	0	0	0	0	0
E Totale woonlasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	764	793	793	793	793
F Woonlasten landelijk gemiddelde voor gezin (in jaar t -1)	739	773	773	773	773
Woonlasten t.o.v. landelijk gemiddelde jaar er voor (E/F) x 100%	103%	103%	103%	103%	103%

Signaleringswaarde provincie: <95% is minst risicovol, 95-105% is neutraal en >105% is meest risicovol

De belastingcapaciteit geeft inzicht hoe de belastingdruk van de gemeente zich verhoudt ten opzichte van het landelijke gemiddelde van 100%. De komende jaren ligt de belastingdruk rond het landelijk gemiddelde en is op basis van de signaleringswaarde neutraal.

Financiële kengetallen in perspectief

Kengetallen	Jaarstukken 2019	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Netto schuldquote	108%	105%	124%	144%	151%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	108%	105%	125%	145%	151%
Solvabiliteitsratio	24%	30%	27%	26%	25%
Structurele exploitatieruimte	-0,6%	-0,4%	-0,1%	0,0%	-0,2%
Grondexploitatie	38%	29%	34%	40%	44%
Belastingcapaciteit	103%	103%	103%	103%	103%

Signaleringswaarde: groen is minst risicovol, oranje is neutraal en rood is meest risicovol

Kengetallen die op groen of oranje staan, beoordelen we als een gezonde situatie. Kengetallen die op rood staan, geven aanleiding tot zorgen en vragen dus nadere aandacht. Op basis van de kengetallen is de conclusie dat de huidige financiële positie in grote lijnen gezond is, maar dat er een trend is van oplopende schulden, daardoor afnemende solvabiliteit en hoog geïnvesteerd vermogen in de grondexploitaties. Met de ingezette lijn bij de Perspectiefnota (op basis van gesprekken met de klankbordgroep Financiën) wordt nu ingegrepen om deze financiële trend te keren vanaf (ongeveer) 2025.

3.2 Onderhoud kapitaalgoederen

3.2.1 Inleiding

We maken voor de kapitaalgoederen onderscheid tussen vastgoed en niet-vastgoed. Per categorie worden de kapitaalgoederen nader toegelicht, inclusief het daarbij behorende onderhoud.

3.2.2 Vastgesteld beleid

De volgende vastgestelde beleidskaders zijn van toepassing:

Beleidskader	Vastgesteld door de raad in
Visie en Beleidsplan Openbare Ruimte (VBOR) schoon en heel	2014
Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) 2016-2020	2015
Meerjarenonderhoudsplannen gemeentelijke kapitaalgoederen	2017
Nota Vastgoedbeleid	2020

3.2.3 Vastgoed

De gemeente Gorinchem heeft vastgoed in eigendom, grotendeels maatschappelijk en deels commercieel en overig, om te sturen op de gewenste maatschappelijke ontwikkelingen in de stad, deze mogelijk te maken of te versterken tegen een gunstige prijs-kwaliteitverhouding.

De gemeente besluit vanuit strategische overwegingen over aan- en verkoop van vastgoed. Vastgoed wordt verkocht als het de realisatie van beleidsdoelstellingen niet meer dient.

De afgelopen jaren heeft het accent van het vastgoedbeleid voornamelijk op het afstoten van overtollig vastgoed gelegen. De komende periode zal daarnaast ook aandacht worden besteed aan het efficiënter huisvesten van maatschappelijke partijen en een verdere verduurzaming van het restant (kernvoorraad) aan gemeentelijke gebouwen.

Jaarlijks wordt, aan de hand van de zogenaamde vastgoedlijst, de gemeentelijke vastgoedportefeuille tegen het licht gehouden en het feitelijk gebruik en het perspectief van de panden geactualiseerd. Het jaarlijks onderhoud van de panden die worden verkocht, of waarvan de functie vervalt, wordt getemporiseerd of in zijn geheel uitgesteld. Het (jaarlijks) onderhoud van het vastgoed wordt uitgevoerd aan de hand van het vastgestelde meerjarenonderhoudsplan (mop) Vastgoed. Alle (vervangings)investeringen worden daarbij zo duurzaam mogelijk uitgevoerd.

Voor 2021 staat voornamelijk regulier onderhoud gepland. Dat houdt in dat er diverse nuts-, schilder-, schoonmaak-, en technische onderhoudswerkzaamheden worden uitgevoerd aan onze eigendommen. Bijzondere aandacht gaat uit naar de haven, de brede schoolgebouwen, beeldende kunst, de garages en de monumenten.

In 2021 zal een start gemaakt worden met het nieuwe mop en gewerkt worden aan het accommodatiebeleid en de verduurzamingsopgave van het vastgoed.

Feitelijke gegevens van het gemeentelijk vastgoed

De gemeente heeft momenteel 90 panden in eigendom. Deze panden zijn naar soort vastgoed onderverdeeld volgens de vastgestelde vastgoedlijst en in onderstaande, geactualiseerde, tabel opgenomen.

Soort vastgoed	Sublabel	Aantal 2020	Aantal 2021
Maatschappelijk vastgoed	Onderwijs	34	32
	Sport	9	8
	Welzijn	4	5
	Cultuur	9	3
	Economie en Toerisme	3	3
	Erfgoed/historie	6	14
	Intern vastgoed (bestuurlijke en ambtelijke huisvesting)	5	5
Commercieel vastgoed	Horeca	1	1
	Kantoor	0	0
	Detailhandel	2	1
	Bedrijfsruimte	5	4
	Kinderdagverblijf/BSO	1	1
Overig vastgoed	Woningen	13	8
	Ontwikkelingsvastgoed	2	5

De gemeente besluit strategisch over aan- en verkoop van vastgoed. Vastgoed wordt verkocht als het de realisatie van beleidsdoelstellingen niet langer dient.

3.2.4 Niet-vastgoed

Wegen

De gemeente Gorinchem heeft in totaal circa 1,6 mln. vierkante meter aan wegareaal in beheer, zo'n 146 kilometer wegen. Hiervan is circa 25% asfalt en 75% elementverharding (rijbanen). Door middel van inspecties wordt de kwaliteit in beeld gebracht. De (technische) richtlijnen geven aan of er onderhoud plaats zou moeten vinden. Daarnaast hanteren we de uitgangspunten van het beleid openbare ruimte, dat in 2020 aan de Raad aangeboden wordt. Voor de komende jaren sluit wegbeheer nauw aan bij de 33 maatregelen die Gorinchem tot 2040 heeft vastgelegd in de mobiliteitsvisie. Aansluiting bij de rioleringsprojecten worden gecontinueerd. De Tets van Goudriaanstraat en de Gerard van Lomstraat zijn hiervan goede voorbeelden. Daarnaast is er jaarlijks klein asfaltonderhoud, werkzaamheden rondom belijning en markering, klein onderhoud open verhardingen en verkeerskundige werkzaamheden. Daarnaast voeren we klein onderhoud uit, en grijpen we in bij calamiteiten, klachten en meldingen van bewoners. In 2021 verkennen we een manier om gebieds- en wijkgericht inzicht te krijgen in de ontwikkeling die op wegbeheer zit.

Groen

Beheer en onderhoud van het Groen in Gorinchem betekent vandaag de dag niet alleen meer dat we fysieke werkzaamheden uitvoeren. Bewoners vragen context en duiding. Communicatie is cruciaal. In de eerste maanden van COVID 19 zijn er veel meldingen over ons groen geweest, dat heeft ons veel geleerd over de manier waarop groen beleefd wordt door de bewoners. In 2021 passen we ons meldingensysteem aan, we starten met FIXI, een snellere manier van melden voor onze bewoners en een minder intensieve manier van verwerken voor de organisatie. In 2021 integreren we de grote vraagstukken rondom klimaat en duurzaamheid in ons beheer en onderhoud groen. In de praktijk is dit terug te zien in projecten als Tiny Forest en Steenbreek. We stellen een nieuw groenbeheerplan op. We actualiseren onze bomenlijst en bouwen verder aan de trots op onze groene leefomgeving. Daarnaast werken we in 2021 een dierplagenbeheerplan uit dat aan de Raad wordt voorgelegd.

Riolering

In 2020 is een nieuwe Gemeentelijk Riolerings Plan (GRP) 2020-2025 vastgesteld. Dit is de beleidsmatige, financiële en technische basis voor het onderhoud van het rioolstelsel.

In 2021 hebben we € 1 mln. aan vervangingsbudget. Een deel van dit budget wordt ingezet in de projecten Tets van Goudriaanstraat en Hoefslag. Verder zal dit budget nog worden ingezet voor 4 andere kleine vervangingsprojecten.

Water

De onderhoudswerkzaamheden betreffen voornamelijk het maaien van baarden van de watergangen, afplaggen van plasbermen, uitvoeren ontvangstplicht groenafval van het waterschap en onderhoudswerken aan de beschoeiing. De overige reguliere werkzaamheden worden jaarlijks uitgevoerd.

Veerboten

De Veerdienst beschikt over zeven veerboten (twee autoveerboten, twee voet-fiets boten en drie veertaxi's). De onderhoudskosten maken deel uit van de reguliere begroting. Hiervoor is (nog) geen meerjarenonderhoudsplan opgesteld.

Havens

Onder de havens vallen:

- De Lingehaven met het havenkantoor, het voorzieningengebouw, de dienstwoning en alle in de haven aanwezige bruggen, sluisen, steigers en remmingswerken;
- De dienstensteiger, een passantensteiger en de steigers van de veerdienst die buiten de waterpoort zijn gelegen en alle overige steigers in de Lingehaven;
- De Handelskade en de loswal.

De Lingehaven omvat de Lingesluis, Visbrug, de Peterbrug, de Korenbrug, de kademuren Het Eind, kademuren Kriekenmarkt, kademuren Appeldijk, kademuren Havendijk, kademuren Kortendijk, frontmuren Voorhaven, kademuren Buiten de Waterpoort, kademuren Duivelsgracht, de Waterpoort, historische haven, Ondervloed, twee historische sluisen en voorhaven Lingezijde en Merwedezijde.

Het onderhoud aan de havens gebeurt aan de hand van meerjarenonderhoudsplannen. Het onderhoud van de steigers in Sleeuwijk, Woudrichem, Werkendam en Hardinxveld-Giessendam komt voor rekening van de betreffende gemeente met uitzondering van de aluminium laadkleppen die door de gemeente Gorinchem worden onderhouden.

Civiele kunstwerken, bruggen en beschoeiingen

Civiele kunstwerken en bruggen is een verzamelnaam voor bouwwerken die onderdeel uitmaken van de infrastructuur, zoals tunnels, kademuren, duikers, steigers en damwanden. In totaal 191 objecten. In 2020 is een meerjarenbeheerplan vastgesteld waarin staat hoe we de komende 5 jaar omgaan met dit areaal. Voor dit beheerplan zijn de uitgangspunten uit het beleid openbare 'schoon, heel, veilig' uit 2014 toegepast. In 2020 wordt aan de Raad een nieuw beleidsplan openbare ruimte voorgelegd en in 2021 wordt bekeken of de beheerstrategie hierdoor verandert. In 2021 verwachten we onderhoud te plegen aan diverse bruggen (Anna van Bloempad en Schelluinse kade), diverse terwaterlaatplaatsen en de kademuur aan de Dreeslaan.

We hebben 68 kilometer oever in Gorinchem met een diversiteit aan beschoeiingen om te onderhouden. In de afgelopen jaren is veel ervan technisch geïnspecteerd. Sinds 2017 is het herstel van sommige beschoeiingen gestart. In 2021 gaan we 2,9 kilometer vervangen, te weten: Weteringsingel, langs de voetbalverenigingen worden de beschoeiing vervangen, in de Voermanstraat en er wordt nog een deel geïnspecteerd in 2021.

Openbare verlichting

Gorinchem telt 7545 lichtmasten. In 2020 is een nieuw beheerplan Openbare Verlichting opgesteld. Hierin staat voor de komende 5 jaar beschreven hoe we omgaan met het beheer en onderhoud van de openbare verlichting. Dagelijks en periodiek onderhoud wordt uitgevoerd door Bureau Openbare Verlichting. Dit is een gemeenschappelijke Regeling, waar ook de gemeenten Hardinxveld-Giessendam, Hendrik-Ido-Ambacht, Molenlanden, Papendrecht en Vijfheerenlanden gebruik van maken. Daarnaast is er ook soms sprake van groot onderhoud, dat vaak een

projectmatige aanpak vraagt en dat opdrachtgeverschap ligt bij de gemeente. Een voorbeeld hiervan is de Haarweg, vervanging van de lichtmasten zal in 2021 gebeuren. Ook wordt er achterstallig onderhoud ingelopen, dat ontstaan is door het verschuiven van planningen van projecten in de openbare ruimte. Of door de krappe tijd waarin verlichting vervangen wordt te weten van maart t/m/ oktober; maanden waarin het langer licht is buiten waardoor vervangingswerkzaamheden minder schadelijk effect kunnen hebben op de omgeving. In 2021 worden ook de eerste sportvelden voorzien van nieuwe led-verlichting.

Het Illuminatieplan maakt geen onderdeel uit van de openbare verlichting. Dit is op zichzelf staande verlichting die niet is aangesloten op de openbare verlichting. Molen de Hoop en de Grote Toren zullen in 2021 uitgelicht worden.

3.2.5 Meerjarenonderhoudsplannen (mop)

Voor het planmatig onderhoud van de gemeentelijke kapitaalgoederen zijn meerjarenonderhoudsplannen opgesteld. Uitzondering daarop zijn de kapitaalgoederen groen en veerboten. De onderhoudskosten voor groen zijn jaarlijks ongeveer gelijk en daar is geen sprake van groot onderhoud. De onderhoudskosten voor veerboten zijn afhankelijk van de keuzes die worden gemaakt naar aanleiding van de businesscase. Voor het kapitaalgoed riolering is het onderhoud opgenomen in het GRP. In 2020 zijn mop's voor Buitensport en Civiele kunstwerken gemaakt. In de tabel van het onderdeel kwaliteitsniveau en onderhoudslasten per kapitaalgoed is de relatie met de onderhoudsplannen en het gewenste kwaliteitsniveau inzichtelijk gemaakt.

3.2.6 Kwaliteitsniveau en onderhoudslasten per kapitaalgoed

In onderstaande tabel is per kapitaalgoed het kwaliteitsniveau van onderhoud en de onderhoudslasten weergegeven zoals deze in de meerjarenbegroting 2021-2024 zijn opgenomen.

Kwaliteitsniveau onderhoud kapitaalgoederen en bijbehorende onderhoudslasten (bedragen x € 1.000)	Kwaliteitsniveau	Jaarlijkse storting in voorziening groot onderhoud	Gepland groot onderhoud jaarschijf 2021	Jaarlijks budget regulier (klein) onderhoud
<u>Gebouwen:</u>				
- woningen en panden	normaal en instandhouding	89	80	58
- onderwijspanden	normaal en instandhouding	258	228	161
- panden Stichting Gorinchemse Sportaccommodaties	normaal	345	146	12
- panden t.b.v. kunsttoefening	normaal	121	120	68
- panden maatschappelijke zorg	normaal	2	0	2
- gemeentelijk onroerend goed	normaal	337	424	480
		1.152	998	782
Wegen	zie VBOR ¹	0	0	679
Groen	zie VBOR ¹	0	0	946
Riolering	Conform vGRP ²	0	0	285
Water	geen kwaliteitsniveau vastgesteld ³	0	0	21
Veerboten	geen kwaliteitsniveau vastgesteld	0	0	252
Havens	normaal	82	17	70
Bruggen, kunstwerken en duikers	normaal	121	56	70
Monumenten	normaal	119	48	103
Parkeergarages	normaal	125	8	112
Buitensportaccommodaties	normaal	301	97	82
Openbare verlichting	normaal	24	22	75
Kunst	normaal	10	4	22
	Totaal	1.934	1.250	3.499

1. Bij de vaststelling van het beleidskader Visie en beleidsplan Openbare ruimte Schoon en heel (VBOR) is ook gekozen voor gebiedsdifferentiatie, waardoor - via maatwerk - verschillende kwaliteitsniveaus zijn vastgesteld. Deze verschillen dus per gebied/woonwijk en variëren van exclusief, bijzonder niveau, plus niveau tot standaard niveau. Zie hiervoor verder het beleidskader.

2. In (een bijlage van) het GRP worden de doelen, functionele eisen, maatstaven en meetmethoden beschreven. Dit is de kwaliteit die met het GRP wordt beoogd.

3. Het beheer van de watergangen is de verantwoordelijkheid van het Waterschap Rivierenland. Zij voeren hier de regie en stellen het kwaliteitsniveau vast.

3.3 Financiering

3.3.1 Inleiding

Financiering betreft de wijze waarop de gemeente leningen aantrekt en eventueel overtollig geld (tijdelijk) uitzet. Beleidskaders voor financiering zijn nodig om de rentelasten te beperken en de risico's te beheersen.

3.3.2 Vastgesteld beleid

Naast de wettelijke kaders geldt voor de paragraaf Financiering het volgende raadsbeleidskader:

Beleidskader	Vastgesteld door de raad in
Treasurybeleid	2017

Het Treasurybeleid verschaft duidelijkheid over hoe gemeente Gorinchem haar financieringsbehoefte invult en het renterisico beheerst.

Daarnaast heeft het college de volgende twee documenten vastgesteld:

Relevant besluit college	Vastgesteld door college in
Notitie schuldpositie	2017
Treasurystatuut	2020

Het Treasurystatuut verschaft duidelijkheid over de spelregels rondom Treasury. De notitie schuldpositie verschaft duidelijkheid over de leningenportefeuille van Gorinchem en bevat sturingsmogelijkheden om de schuldpositie (positief) te beïnvloeden. In verband met de gewijzigde organisatiestructuur is het Treasurystatuut in 2020 aangepast. In de aanloop naar de Perspectiefnota 2021-2024 hebben er diverse gesprekken plaatsgevonden met de klankbordgroep Financiën met als onderwerp de (beheersing van de) gemeentelijke schuldpositie. De uitkomsten van die gesprekken zijn in de perspectiefnota vertaald en uitgewerkt in deze begroting.

3.3.3 Financieringsportefeuille

In onderstaande tabel wordt de meerjarige ontwikkeling van onze langlopende leningportefeuille, extra (her-) financieringsbehoefte en rente- en aflossingsverplichtingen weergegeven per 1 januari van het betreffende jaar.

Financieringsportefeuille (bedragen x € 1.000)	2021	2022	2023	2024
Stand langlopende leningen per 1-1	124.335	141.240	161.140	175.089
Aflossingsverplichtingen	13.095	12.100	10.051	11.555
Financieringsbehoefte kort	9.299	9.628	9.354	9.973
Rentebetalingverplichtingen	2.297	2.214	2.403	2.471

Financieringsbehoefte

Om de financieringsbehoefte te bepalen zijn de volgende twee zaken belangrijk: (1) de boekwaarde van de investeringen en de voorraden gronden en (2) de financieringsmiddelen. Allereerst kijken wij naar de verwachte ontwikkeling van de boekwaarde van zowel lopende als nieuwe investeringen en gronden van 2021 tot en met 2024. Als tweede kijken wij naar de externe en de interne financieringsmiddelen. De externe financieringsmiddelen zijn de langlopende leningen en de kortlopende leningen. De interne financieringsmiddelen zijn de reserves en de voorzieningen. De financieringsbehoefte is vervolgens het saldo van de investeringen en de beschikbare financieringsmiddelen. Een financieringstekort lost de gemeente op door het aantrekken van nieuwe kortlopende of langlopende leningen. Conform het Treasurybeleid sluit gemeente Gorinchem kortlopende leningen af totdat de

targetrente bereikt is, dan wel de kredietlimiet is bereikt. In bovenstaand overzicht zijn de langlopende leningen weergegeven en het bedrag dat kortlopend gefinancierd wordt. De doelstelling van het Treasurybeleid is om het hieruit voortkomende renterisico zoveel mogelijk te beperken. De toename in de langlopende leningen is hoofdzakelijk het gevolg van nieuwe investeringen die (voor)gefinancierd moeten worden.

3.3.4 Renteontwikkeling

Bij de Perspectiefnota 2021-2024 is de rekenrente bepaald op 1,2%, dit is een daling ten opzichte van de 1,3% die eerder gehanteerd werd. De daling van de rekenrente volgt op de ontwikkeling dat tegen zeer lage rentes vreemd vermogen kan worden aangetrokken. Dit is in 2018 versneld door de vervroegde aflossing van een aantal hoogrentende leningen. Aan de grondexploitaties dient de werkelijke rente te worden toegerekend. Deze rente wordt bepaald op de verhouding vreemd vermogen en totaal vermogen en het gemiddelde rentepercentage van de leningenportefeuille. De rente voor grondexploitaties is voor 2021 bepaald op 1,02%. Omdat er in 2020 ook nog twee leningen zijn geherfinancierd tegen een lagere rente, is verdere daling van de rekenrente en grondexploitatie-rente te verwachten.

3.3.5 Renterisico's

Een gemeente moet haar renterisico's beheersen door middel van onder andere de kasgeldlimiet en de renterisiconorm.

Kasgeldlimiet

De overheid stelt grenzen aan het totaal van kort geld, omdat rentefluctuaties grote gevolgen kunnen hebben voor de rentelasten in de (meerjaren)begroting. De kasgeldlimiet bedraagt 8,5% van het begrotingstotaal.

Kasgeldlimiet (bedragen x € 1.000)	2021 - kwartaal 1	2021 - kwartaal 2	2021 - kwartaal 3	2021 - kwartaal 4
Toegestane kasgeldlimiet	12.063	12.063	12.063	12.063
Werkelijke kasgeldlimiet	9.850	9.850	9.850	9.850
Ruimte	2.213	2.213	2.213	2.213

Elk kwartaal is er een ruimte van circa € 2,2 mln. Hiermee voldoen we ruimschoots aan de kasgeldlimiet. In het rentebeleid is verder vastgelegd dat als de rente zou stijgen tot boven een vastgestelde targetrente, dat er dan overgegaan wordt tot langlopende financieringen. In andere gevallen wordt, binnen de kaders van de kasgeldlimiet, optimaal gebruik gemaakt van kortlopende financieringen.

Renterisiconorm

De renterisiconorm beperkt de omvang van de jaarlijkse aflossingen en de leningen die voor renteherziening in aanmerking komen. De renterisiconorm is vastgesteld op 20% van het begrotingstotaal.

Renterisiconorm (bedragen x € 1.000)	2021	2022	2023	2024
Toegestane renterisiconorm	28.384	26.610	24.610	27.271
Werkelijke renterisiconorm	13.095	12.100	10.051	11.555
Ruimte	15.288	14.511	14.559	15.716

Uit bovenstaande tabel blijkt dat wij binnen de grenzen van de renterisiconorm opereren.

3.3.6 Schatkistbankieren

Omdat onze gemeente niet structureel overtollige liquide middelen heeft, zal het verplichte schatkistbankieren voor onze gemeente in de praktijk niet snel een rol spelen. Wij monitoren dit aspect wel, want overtollige liquide middelen boven een drempelbedrag van ca. € 1 mln. moeten naar de schatkist worden overgedragen.

In 2020 heeft de gemeente de aandelen Eneco verkocht. Het gevolg hiervan was dat de gemeente geen gebruik meer mocht maken van kredietfaciliteiten bij de BNG. Alle uitgaven moesten worden gefinancierd via de schatkist. Inkomsten moesten worden toegevoegd aan de schatkist. Gezien de huidige planning van uitgaven en inkomsten zijn er in 2021 geen schatkistgelden meer beschikbaar.

3.4 Bedrijfsvoering

3.4.1 Inleiding

Op basis van het BBV is de gemeente verplicht om de stand van zaken en de beleidsvoornemens ten aanzien van de bedrijfsvoering te verstrekken. Onder bedrijfsvoering verstaan we de sturing en beheersing van de ondersteunende processen binnen de organisatie. De paragraaf Bedrijfsvoering schetst op hoofdlijnen de manier waarop onze organisatie haar ambities wil bereiken en welke middelen daarvoor nodig zijn.

3.4.2 Personeels- en organisatiebeleid

Strategisch HRM

Modernisering HRM, daar wordt hard aan gewerkt volgens de afgesproken HR-veranderagenda. In 2021 zullen de administratieve processen van HR gedigitaliseerd zijn, net zoals de personeelsdossiers. Ook werken we dan organisatiebreed met de module "grip op loonkosten". Dit alles vormt de basis voor de sturingsinformatie die het management nodig heeft, biedt permanent inzicht in uitgaves voor loonkosten en inhuur en geeft daarnaast medewerkers de mogelijkheid om plaats- en tijdonafhankelijk declaraties in te dienen en hun eigen dossier in te zien. Projecten die opgestart zijn of worden zijn strategische personeelsplanning, medewerkersontwikkeling, instroom en onboarding nieuwe medewerkers en actualiseren functieboek en loongebouw. Ook zullen we in 2021 regelmatig de Peilstok mens en organisatie inzetten waarmee we meten hoe de ontwikkeling van de organisatie loopt en hoe medewerkers dit ervaren: meten, bijsturen waar nodig en vasthouden wat goed is. Uiteraard houden we in alle dingen die we doen rekening met diversiteit waarvoor in 2020 de Charter ondertekend is waar de gemeenteraad toe besloten heeft.

Formatie

Formatie	2021	2022	2023	2024
Formatie in fte's	323	313	311	311

Omdat er in de formatie een aantal tijdelijke formatieplaatsen is opgenomen, loopt het aantal formatieplaatsen de komende jaren licht terug.

Ziekteverzuim

Vitaal zijn en blijven is belangrijk. Daar wordt dan ook aandacht aan besteed zowel door het management als vanuit HR. Dit voorkomt niet dat er toch ziekteverzuim is: kort en langdurend, werkgerelateerd of juist niet, Ook speelt het ongewisse van het coronavirus. Via managementinformatie wordt het verzuim constant gemonitord. In een samenspel tussen bedrijfsarts, management, HR en de medewerker zelf kijken we hoe we het verzuim zo goed mogelijk kunnen beheersen, zetten we waar mogelijk in op snelle re-integratie en hebben we zorg voor de medewerkers die door langdurige uitval worden getroffen.

Organisatie

In 2021 zijn we twee jaar op weg in de nieuwe organisatiestructuur. We zien dat we onder leiding van het management meters maken maar we zien ook dat we er nog niet zijn. Daarom blijven we bezig met de ontwikkeling van onze medewerkers, het verbeteren van de kwaliteit en het samenwerken aan onze mooie stad. We hanteren een instrument (de Peilstok mens en organisatie) waarmee we frequent en regelmatig gaan meten hoe de ontwikkeling is op de volgende thema's: lerende organisatie, samen maken we de stad (van buiten naar binnen), leidinggeven, leukste gemeente, competenties: hoe werkt de medewerker, samenspel organisatie en bestuur, organisatiestructuur en werkwijze. Dit gebeurt niet via een traditioneel medewerkerstevredenheidsonderzoek met grote vragenlijsten waarvan

de verwerking en analyse veel tijd in beslag nemen maar op een laagdrempelige manier: themagewijze, snel in te vullen en snel uitkomsten presenteren. Door dit continu te doen kunnen we bijsturen, extra aandacht geven aan bepaalde thema's of bepaalde thema's juist even laten rusten. Dit op een transparante manier en met betrokkenheid van en in verbinding met de medewerkers.

Waar nodig zetten we de reserve organisatie-ontwikkeling in en rapporteren daarover volgens afspraak aan de gemeenteraad (de gemeentesecretaris informeert de gemeenteraad periodiek (vertrouwelijk) over de organisatie-ontwikkeling en de inzet van de reserve).

3.4.3 Informatisering en automatisering

In 2021 wordt een vervolg gegeven aan de uitvoering van het project Gorinchem Duurzaam Digitaal (GDD). Dit project vloeit voort uit het rekenkameronderzoek uit 2018 naar de digitale archieffunctie. Het levert een bijdrage aan een betere dienstverlening voor burgers en ondernemers. We maken met GDD de omslag volledig van papier naar digitaal, o.a. door middel van het gebruik van een elektronische handtekening. Daarbij maken we in 2021 ook de omslag vanuit het werken met en ontsluiten van vooral documenten, naar het werken met (digitale) data in allerlei vormen en verscheidenheid. Veel organisaties duiden deze omslag naar het 'slim(mer) gebruiken van alle beschikbare gegevens' aan met de term 'informatiegestuurd werken'. We zetten daarbij bijvoorbeeld in op meer gebruik van Geografische informatiesystemen voor de presentatie, selectie en ontsluiting van allerlei gegevens. Ook het meer en meer bieden van (ook) digitale toegang tot producten en diensten van de gemeente behoort hiertoe.

Als gevolg van Corona zijn heel veel organisaties, ook wij, in 2020 noodgedwongen heel anders gaan werken. We deden een groot deel van ons werk digitaal vanuit thuis, en overlegden via een beeldscherm. De impact van deze veranderingen vertalen we in 2021 verder door naar de inrichting en gebruik van ons gebouw en de (ICT)voorzieningen van onze mensen. Mobiel en plaatsonafhankelijk werken wordt daarbij nog meer gemeengoed dan het nu al is. We moderniseren niet alleen de netwerkfaciliteiten in ons gebouw, maar kijken vooral naar de voorzieningen die mensen nodig hebben om hun werk te kunnen doen.

Toegankelijkheid, betrouwbaarheid, continuïteit, veiligheid, privacy en vertrouwelijkheid blijven ook in 2021 cruciale thema's. Dat geldt voor de gemeentelijke systemen, en vooral voor al onze gemeentelijke gegevens en processen. Daarbij voldoen we -en vooral- spelen we in op de kansen die veranderende wetgeving ons biedt, zoals de komst van omgevingswet, Wet Hergebruik Overheidsinformatie, en dergelijke. We sluiten aan op landelijke ontwikkelingen zoals inkooptrajecten vanuit de VNG en de beweging Common Ground.

Een en ander vertaalt zich ook naar het meerjarig informatie- en ICT beleid. Daarin besteden we aandacht aan grote ICT-trends en -ontwikkelingen, zoals SAAS (Software as a Service), smart devices, IoT (Internet of Things) en blockchain, en specifiek Nederlandse ontwikkelingen zoals (thematische) samenwerking van gemeenten, het al genoemde Common Ground, en het steeds meer kunnen gebruiken van VNG raamcontracten. We bepalen telkens of we met ontwikkelingen snel iets kunnen c.q. moeten, en zo ja, dan vertalen we het naar een concreet voorstel voor een aanpak danwel project. Leidraad daarbij is dat het toegevoegde waarde moet hebben voor de stad en/of de organisatie.

3.4.4 Financiën

De gemeentelijke financiën vormen een belangrijke basis voor het jaarlijks uit te voeren werk. Het adequaat beheren en beheersen van de inkomende en uitgaande geldstromen is essentieel. In de gemeentelijke begroting gaat jaarlijks circa € 130 mln. om, daarnaast doen we ook nog investeringen. De financiële huishouding is continu aan verandering onderhevig, nieuwe regelgeving, nieuwe inhoudelijke ontwikkelingen, nieuwe projecten etc. En daar dient de gemeentelijke administratie continu op in te springen. Het huidige financiële pakket wordt al sinds 2005 gebruikt. De steeds maar veranderende omstandigheden maken dat de huidige inrichting niet effectief meer is. Zodoende willen we in 2021 starten met de aanbesteding van een nieuw financieel pakket, dat ruimte biedt aan de informatiebehoefte

van de huidige tijd en optimaal de verschillende processen ondersteunt. Dit biedt tevens de mogelijkheid om de administratieve processen te optimaliseren, waar mogelijk te digitaliseren en wellicht te automatiseren.

Nu in de perspectiefnota de basis voor beheersing van de schuldpositie is gelegd, is het vooral zaak hier goed op de blijven sturen en monitoren. Zo zal de schuldpositie de eerste jaren nog oplopen, maar daarna wordt een substantiële afbouw van de schulden ingezet. De historisch lage rente helpt daar hier zeker aan mee, maar de afbouw van de schuldomvang is het belangrijkste doel om bij eventuele rentestijging de begroting betaalbaar te houden en een sluitende begroting te kunnen blijven presenteren.

Tot slot vraagt ook de personele planning de nodige aandacht. Diverse medewerkers bereiken binnen afzienbare tijd de pensioengerechtigde leeftijd of hebben deze onlangs bereikt. De huidige arbeidsmarkt maakt het lastig om voor alle functies geschikt personeel te vinden, nog afgezien van de enorme ervaring en kennis die de organisatie verlaat.

3.4.5 Inkoop en aanbesteding

Inkoop binnen de gemeente Gorinchem is zich aan het ontwikkelen. Samenwerking met de verschillende teams zorgt voor meer kennisverbreding van Inkoop in de organisatie. Ingezet wordt op het uniformeren van aanbestedingsdocumenten en periodiek inkoopoverleg met de teammanagers. Deze overleggen, samen met de resultaten van de spendanalyse, vormen de basis van de aanbestedingskalender.

3.4.6 Bestuurlijke planning en control

Controlerende taak gemeenteraad

De rekenkamercommissie heeft in 2019 gerapporteerd over het onderzoek "Toezien op effect". Het onderzoek richt zich op de controlerende rol van de raad. De centrale vraag hierbij is hoe de raad, het college en de organisatie omgaan met controlerende instrumenten van de raad in het algemeen en het instrument rekenkamercommissie in het bijzonder. De essentie van het onderzoek is of de raad voldoende in staat is en in staat wordt gesteld om de controlerol goed uit te voeren.

Het rapport is in september 2019 met de raad besproken. De raad heeft het college verzocht om voorafgaand aan langdurige besluitvormingstrajecten de raad een procesvoorstel te doen over hoe de raad tussentijds geïnformeerd / betrokken wordt. Daarnaast heeft de raad besloten om de afgesproken vergaderstructuur te blijven gebruiken. De raad heeft tevens besloten een raads werkgroep te formeren om de aanbevelingen uit te werken. Deze raads werkgroep zal zijn werkzaamheden naar verwachting in 2021 afronden.

Invoering van de Omgevingswet

De rekenkamercommissie heeft onderzoek gedaan naar de invoering van de Omgevingswet. In januari 2020 heeft een bijeenkomst plaatsgevonden waarin de hoofdlijnen van de invoering van de Omgevingswet, de rol van de raad en de te maken keuzen zijn besproken. De rekenkamercommissie heeft het onderzoek "Invoering van de Omgevingswet, een strategie voor de raad" gepresenteerd in de vorm van een rekenkamerbrief, getiteld "Transitie en Transformatie Fysieke Leefomgeving. De commissie geeft hierbij aan dat het college inmiddels het programmaplan Implementatie Omgevingswet 2020-2029 aan de raad heeft voorgelegd. Door de coronacrisis en het feitelijke verloop van de invoering van de Omgevingswet kan het onderzoek volgens de rekenkamercommissie afgerond worden met een rekenkamerbrief. De invoering van de Omgevingswet zal in 2021 verder plaatsvinden overeenkomstig het in de raadsvergadering van 28 mei 2020 vastgestelde programmaplan Implementatie Omgevingswet 2020-2029.

Recentelijk is de raadsinformatiebrief "Beantwoording rekenkamerbrief Omgevingswet" verstuurd. In deze brief is ingegaan op een aantal punten en aanbevelingen.

Collegeonderzoeken

Onderzoek kostendekkendheid tarieven

Onderzoek is gedaan naar de kostendekkendheid van de afvalstoffenheffing, rioolbelasting, marktgelden, kadegelden, Lingeaven en begraafrechten. De raad is via een raadsinformatiebrief in juli 2020 geïnformeerd over de uitkomsten van het collegeonderzoek kostendekkendheid tarieven. Het onderzoeksrapport bevat een aantal algemene, technische en bestuurlijke aanbevelingen. Wij hebben de algemene en technische aanbevelingen betrokken bij het opstellen van de begroting 2021 en de belastingverordeningen 2021. Het onderzoeksbureau heeft ook bestuurlijke aanbevelingen gedaan waarvoor wij voorstellen aan het ontwikkelen zijn. Een nadere toelichting hierop is te vinden in de paragraaf Lokale heffingen.

Burgerpeiling 2019

De burgerpeiling 2019 bevatte een aantal aandachtspunten zoals "Relatie inwoner - gemeente", "Visie op dienstverlening" en "Veiligheid in de wijk" die ook van toepassing zijn voor 2021. Het onderwerp "relatie inwoner - gemeente" heeft ook in 2021 de aandacht omdat het een manier van werken is. Een I&O en B&A bijeenkomst inzake Participatie zal eind 2020 en begin 2021 plaatsvinden. In een recente raadsinformatiebrief is ingegaan op deze raadsbijeenkomst G02032 en participatie omdat deze nauw met elkaar samenhangen.

De visie op dienstverlening is in ontwikkeling. Het uitgangspunt hierbij is dat elke medewerker van de gemeente daarbij een dienstverlener en een zogenaamde 'mogelijkmaker' is. Dienstverlening staat voor iedere interactie en/of transactie tussen bewoners, bedrijven of instellingen en de gemeente. Wij verwachten deze visie eind 2020/ begin 2021 af te ronden. Daarnaast worden de uitkomsten op wijkniveau ten aanzien van veiligheid en openbare ruimte geanalyseerd en in 2021 verder in plannen en acties verwerkt.

Burgerpeiling 2021

De burgerpeiling zal in 2021 herhaald worden. Wij hechten namelijk waarde aan de uitkomsten van de burgerpeiling. Door om de 2 jaar mee te doen aan de burgerpeiling, ontstaat een meerjarige vergelijking van zogeheten rapportcijfers. Er wordt namelijk gebruik gemaakt van een gestandaardiseerde vragenlijst plus enkele facultatieve vragen. U ontvangt de uitkomsten in de tweede helft van 2021.

Informatieveiligheid

Naast de burgerpeiling 2021, is het voornemen om het onderwerp informatieveiligheid in brede zin in 2021 te onderzoeken. Hierbij zal aandacht uitgaan naar de rechtmatigheid, doelmatigheid en doeltreffendheid van het beleid inzake informatieveiligheid. Wij gebruiken de komende periode om de onderzoeksvragen nader uit te werken.

3.4.7 Administratieve organisatie en interne controle

De inrichting van administratieve processen is erop gericht de doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid van ons handelen te waarborgen. De meest kritische bedrijfsprocessen zijn beschreven. Externe borging vindt plaats door controles van de accountant en de rekenkamercommissie Gorinchem.

Jaarlijks wordt een intern controleplan opgesteld met de uit te voeren interne controles, zo ook voor 2021. In samenspraak met de accountant beoordelen we op basis van de belangrijkste geldstromen, risico's en ontwikkelingen welke processen er gecontroleerd worden. Hiermee wordt de kwaliteit van deze processen bewaakt en voldoen we aan de vereisten van de accountant, zodat deze kan steunen op de bevindingen van de interne controles.

Naast het intern controleplan, is er een periodieke (interne) frauderisicoanalyse die recent geactualiseerd is. De aanbevelingen, die vooral een beheersmatig karakter hebben, worden in 2021 verder uitgevoerd.

Tevens gaan wij de rechtmatigheidsverantwoording 2021 vormgeven. Het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties heeft aangegeven dat met ingang van het boekjaar 2021 het college zelf een rechtmatigheidsverantwoording bij de jaarrekening moet afgeven. Tot en met de jaarrekening 2020 geeft de

accountant bij de jaarrekening van de gemeente een controleverklaring af met daarin een oordeel over getrouwheid en rechtmatigheid. Vanaf 2021 wordt dit een taak van het college zelf om zich te verantwoorden over rechtmatigheid aan de raad. De kaders voor de rechtmatigheidsverantwoording zijn in een raadsvoorstel aan de gemeenteraad aangeboden.

3.5 Grondbeleid

3.5.1 Inleiding

Deze paragraaf behandelt de gemeentelijke grondexploitaties.

3.5.2 Vastgesteld beleid

Beleidskader	Vastgesteld door de raad in
Nota Grondbeleid 2020-2023	2020

3.5.3 Visie, beleid en uitvoering

MPG

In het Meerjaren Programma Grondexploitaties (MPG) staan de financiële stand van zaken en de bijbehorende risico's van de gemeentelijke grondexploitaties in één overzicht. Het MPG maakt het de gemeenteraad mogelijk beter te sturen op de ruimtelijke projecten (kwalitatief en kwantitatief). Bovendien legt het college er verantwoording mee af over de bereikte resultaten binnen de grondexploitaties.

Grondbeleid

Grondbeleid biedt het kader voor ruimtelijke beleid en ruimtelijke doelstellingen. Het is een middel om de ruimtelijke doelstellingen en de ruimtelijke projecten die uit de programma's voortvloeien zo economisch verantwoord mogelijk te realiseren.

De woonlocaties in de stedelijke vernieuwing en uitleggebieden zijn onderdeel van programma 9 (Volkshuisvesting, Ruimtelijke ordening en Stedelijke vernieuwing). De ontwikkeling van bedrijventerreinen is terug te vinden in programma 4 (Economie).

In een apart document 'MPG' wordt jaarlijks financieel en beleidsmatig over de grondexploitaties gerapporteerd.

Het grondbeleid is op basis van de doorvertaling van de ambities uit het Gorcums Akkoord en de groeiambitie van Gorinchem (uitgewerkt in de nieuwe gemeentelijke Woon- en Transformatievisie) in 2019 geactualiseerd en in januari 2020 vastgesteld. De groeiambitie naar 40.000 inwoners uit de Visie van de Stad moet, ondersteund door onder andere het Grondbeleid Gorinchem 2020-2023, worden gefaciliteerd en uiteindelijk gerealiseerd.

3.5.4 Prognose grondexploitaties

In onderstaande tabel is het volgende opgenomen over de gemeentelijke grondexploitaties:

- De actuele boekwaarde per grondexploitatie op 31 december 2019;
- Een prognose van de boekwaarde per grondexploitatie op 31 december 2020 (op basis van de tussenrapportage 2020);
- Een actuele prognose van het resultaat per grondexploitatie (NCW = Netto Contante Waarde).

De prognose voor de grondexploitatie is gebaseerd op de laatst vastgestelde herziening bij de jaarrekening 2019. De prognose van het jaar waarin de grondexploitatie tot afwikkeling komt, is voor deze begroting geactualiseerd.

Afgesloten grondexploitaties maken geen onderdeel uit van dit overzicht.

In exploitatie genomen gronden (bedragen x € 1.000)		Boekwaarde per 31-12-2019	Boekwaarde per 31-12-2020	Actuele NCW Per 1-1-2020	Voorziening per 1-1-2020	Weerstand- vermogen 2020	Eindjaar
<u>Verliesgevende grondexploitaties</u>							
003	Mollenburg	€ -11.872	€ -12.301	€ -11.192	€ -11.192	€ 41	2022
026	Groote Haar	€ -44.680	€ -46.546	€ -7.076	€ -7.076	€ 2.081	2040
Subtotaal		€ -56.552	€ -58.848	€ -18.268	€ -18.268	€ 2.122	
<u>Winstgevende grondexploitaties</u>							
007	Lingewijk Noord	€ 34	€ -50	€ 951	N.v.t	€ 101	2023
033	Kleine Haarsekade	€ -159	€ 131	€ 132	N.v.t	€ 22	2020
036	Oost II	€ -8.923	€ -4.812	€ 2.228	N.v.t	€ 46	2021
Subtotaal		€ -9.048	€ -4.731	€ 3.311		€ 170	
Totaal		€ -65.600	€ -63.579	€ -14.957	€ -18.268	€ 2.292	

Hieronder worden per grondexploitatie de meest actuele ontwikkelingen geschetst.

Mollenburg

Begin 2020 zijn de laatste projectmatige woningen van fase 3 en 4 Mollenburg opgeleverd. De verkoop en uitgifte van de vrije zelfbouwkavels is nog in volle gang. Begin 2020 is verder het openbaar gebied voor fase 3 en 4 opgeleverd met uitzondering van de tijdelijke bouwweg voor de vrije kavels. Bij oplevering van de woningen op de zelfbouwkavels wordt de tijdelijke bouwweg gefaseerd ingericht tot definitieve woonstraat.

Naar verwachting zijn de laatste zelfbouwkavels in 2022 bebouwd. Dan is ook het openbaar gebied definitief opgeleverd en daarmee is de hele woonwijk gereed.

Groote Haar

Ten aanzien van de Groote Haar is het bestemmingplan onherroepelijk. Het plan is waterhuishoudkundig en civieltechnisch verder uitgewerkt.

De planning van de realisatie en uitgifte van de Groote Haar is afhankelijk van afspraken met Rijkswaterstaat (RWS). RWS heeft toegezegd een tussenmijlpaal voor de aansluiting Scheiwijk op te nemen in het contract voor realisatie van de verbreding A27. De regio heeft aangedrongen op voorrang voor dit traject. In de tussenmijlpaal neemt RWS een uiterste realisatiedatum op. Streefdatum voor ingebruikname van de nieuwe aansluiting Scheiwijk is eind 2026. Het is de bedoeling met de uitgifte van het bedrijventerrein op deze datum aan te sluiten. Daarom wordt de mogelijkheid onderzocht het bedrijventerrein vooruitlopend op en dus onafhankelijk van het kunnen gebruiken van de nieuwe aansluiting Scheiwijk bouwrijp te maken. Daartoe wordt nadrukkelijk gedacht over een alternatieve tijdelijke ontsluiting aan de oostzijde van het bedrijventerrein.

RWS voert aankoopgesprekken met alle eigenaren van de grond die nodig is voor de verbreding van de A27, voor de verbindingsweg en voor de aansluiting. De gemeente biedt daartoe waar mogelijk compensatiegrond aan. De gronden voor de verbindingsweg komen in eigendom van de gemeente Gorinchem.

Lingewijk Noord

Na aanbesteding is de grondverkoop voor 8 woningen op de locatie Merwedekanaal / Lingewijk Noord in 2019 aan een ontwikkelende partij gegund. De werkzaamheden voor deze locatie starten eind 2020. In 2020 is de grondverkoop voor 64 woningen via een tender aanbesteed en gegund. De uiteindelijke grondverkoop vindt gefaseerd in 2021 en 2022 plaats. Daarna wordt er gebouwd en wordt het gebied ingericht. De exploitatie wordt uiteindelijk in 2023 afgesloten.

Oost II

De uitgifte van bedrijventerrein Oost II is inmiddels ver gevorderd. Na de gronduitgifte in erfpacht aan Van der Valk, zijn er in 2021 nog enkele percelen te koop. Het is de verwachting dat Oost II in 2021 is uitverkocht. In dat jaar worden verder resterende civieltechnische werkzaamheden als verharding en herstelwerkzaamheden uitgevoerd. Het is de planning de grondexploitatie eind 2021 af te sluiten.

Hoog Dalem

De ontwikkelingen van Hoog Dalem staan in de paragraaf Verbonden Partijen beschreven in de paragraaf 'Hoog Dalem C.V.'.

3.5.5 Voorzieningen en weerstandsvermogen

Risico's grondexploitaties

De risico's waarvan de kans van optreden het hoogste (nagenoeg zeker) is, zijn in de prognoses van de resultaten van de grondexploitaties verwerkt en worden afgedekt binnen de voorziening. Overige risico's zijn per plan benoemd, financieel vertaald en gekoppeld aan een kans van optreden. Voor die risico's wordt een bedrag in het weerstandsvermogen aangehouden.

In de gemeentelijke grondexploitaties heeft Groote Haar het grootste aandeel in de geraamde risico's in het weerstandsvermogen. De reden daarvoor is de lange looptijd van de grondexploitatie die nog verder opgerektd wordt als de verbreding van de A27 niet tijdig gerealiseerd is. De grondexploitatie Groote Haar is daarmee zeer gevoelig voor rentefluctuaties en prijsstijgingen. De kans bestaat dat de te verwerven grond duurder wordt dan tot nu toe aangenomen. Verder kan het zo zijn dat de kavels door het niet integraal ophogen van het terrein niet voor de meest optimale grondprijs kunnen worden verkocht. De totale projectspecifieke risico's, begroot op ca. € 3,9 mln., zijn opgenomen in het weerstandsvermogen.

De verlaging van de rekenrente 2020 had een gunstig effect op de resultaten van de grondexploitaties. Met een verdere verlaging van de rekenrente per 2021 is op dit moment nog geen rekening gehouden. Als de verlaagde rekenrente bij de eerstvolgende herziening van de grondexploitaties wordt verwerkt, heeft dat financieel een substantieel voordelig effect. Met name het geprognoseerde verliesgevend resultaat van grondexploitatie Groote Haar neemt met enkele miljoenen af. Het risico voor toekomstige rentestijgingen voor de grondexploitatie Groote Haar wordt dan groter. De resultaten van de komende herziening van de grondexploitaties worden verwerkt in de jaarrekening 2020.

3.6 Lokale heffingen

3.6.1 Inleiding

Lokale heffingen worden onderscheiden in heffingen waarvan de besteding gebonden dan wel ongebonden is. Bij de gebonden heffingen is de besteding daarvan gerelateerd aan een direct aanwijsbare tegenprestatie, zoals de afvalstoffenheffing, rioolbelasting, leges, begraafrechten en markt- en kadegelden. Deze heffingen worden daarom niet tot de algemene dekkingsmiddelen gerekend. Ongebonden lokale heffingen, zoals de onroerendezaakbelasting (OZB), roerendezaakbelasting (RZB), hondenbelasting, parkeerbelasting en precariobelasting worden tot de algemene dekkingsmiddelen gerekend. De besteding van die heffingen is niet gebonden aan een bepaalde taak.

3.6.2 Vastgesteld beleid

Voor de lokale heffingen zijn de beleidsuitgangspunten gehanteerd die zijn vastgesteld in het raadsbesluit van 9 juli 2020 over de Perspectiefnota 2021-2024.

Middels de Perspectiefnota 2021-2024 is besloten de tarieven voor de OZB, RZB, precariobelasting, begrafenisrechten en marktgelden met 1,5% te laten stijgen. Deze stijging komt overeen met het gemiddeld gewogen prijsindexcijfer van het Centraal Plan Bureau (CPB).

Bij de tarieven van de rioolbelasting en de afvalstoffenheffing is het uitgangspunt kostendekkendheid.

3.6.3 Kwijtscheldingsbeleid

Als een belastingplichtige als gevolg van financiële omstandigheden niet in staat is een belastingaanslag geheel of gedeeltelijk te betalen, dan kan kwijtschelding worden verleend. De gemeentelijke kwijtscheldingsnormen mogen niet meer dan 100% van de bijstandsnormen bedragen, wel minder. In Gorinchem gelden de maximale normbedragen, wat er op neer komt dat een belastingplichtige met een inkomen op bijstandsniveau in beginsel voor kwijtschelding in aanmerking komt.

De volgende belastingen komen voor kwijtschelding in aanmerking: de afvalstoffenheffing, rioolbelasting en de hondenbelasting voor de eerste hond. Met de kwijtschelding is in de begroting een bedrag gemoeid van zo'n € 647.000. De gedeerde inkomsten wegens het verlenen van kwijtschelding van de afvalstoffenheffing en rioolbelasting worden verrekend via de desbetreffende tarieven.

3.6.4 Overzicht lokale heffingen

De drie belangrijkste lokale heffingen zijn de OZB, de afvalstoffenheffing en de rioolbelasting. Onderstaand wordt ingegaan op de achtergronden en uitgangspunten 2021 voor deze heffingen. Daarnaast wordt kort stilgestaan bij de achtergronden en uitgangspunten van de overige belastingen, heffingen en rechten.

Baten

In de komende jaren worden de volgende baten uit lokale heffingen geraamd:

Heffingssoort (bedragen x € 1.000)	2020	2021	2022	2023	2024
Algemene dekkingsmiddelen:					
Onroerende-zaakbelasting (OZB)	9.932	9.912	9.912	9.912	9.912
Roerende-zaakbelasting (RZB)	16	16	16	16	16
Hondenbelasting	163	166	166	166	166
Parkeerbelastingen	1.730	1.734	1.734	1.734	1.734
Precariobelasting	491	493	153	153	153
Subtotaal algemene dekkingsmiddelen	12.332	12.321	11.981	11.981	11.981
Gebonden heffingen:					
Afvalstoffenheffing	4.254	4.820	4.820	4.820	4.820
Rioolbelasting	4.016	4.016	4.016	4.016	4.016
Leges	1.463	1.467	1.526	1.526	1.526
Begraafrechten	311	311	312	313	313
Marktgelden	43	27	27	27	27
Subtotaal gebonden heffingen	10.087	10.641	10.701	10.702	10.702
Totaal geraamde inkomsten lokale heffingen	22.419	22.962	22.682	22.683	22.683

Algemene dekkingsmiddelen

Deze opbrengsten mogen vrij worden besteed. Er gelden geen wettelijke beperkingen voor de mate waarin de tarieven mogen worden verhoogd. Per opbrengstsoort volgt een toelichting op de ontwikkelingen in 2021.

Onroerendezaakbelasting

De OZB is verreweg de belangrijkste gemeentelijke belasting. De OZB-tarieven worden uitgedrukt in een vast percentage van de economische waarde van de onroerende zaken. Als onderdeel van de uitgangspunten van de Perspectiefnota 2021-2024 is het OZB tarief met 1,5% verhoogd. Hierop wordt een correctie toegepast voor de waardeontwikkeling. De waarde wordt getaxeerd conform de WOZ en wordt ieder jaar opnieuw vastgesteld. De taxaties zijn gebaseerd op het marktniveau op 1 januari van het jaar voorafgaand aan het belastingjaar.

Voor 2021 wordt voor de woningen rekening gehouden met een gemiddelde waardestijging van 6%. Voor de niet woningen wordt verwacht dat de gemiddelde waarde gelijk zal blijven. Bij de tariefberekeningen is het uitgangspunt gehanteerd dat de hertaxatie op macroniveau niet tot verzwarend van de belastingdruk mag leiden, zodat de effecten van de hertaxatie zijn gecompenseerd via de tarieven.

In de onderstaande tabel is de ontwikkeling van het heffingsareaal 2021 met de bijbehorende tarieven weergegeven.

	Heffingsareaal (x € 1 mln)	Tarief 2020	Tarief 2021	Opbrengst (x € 1.000)
<u>Woningen</u>				
- Eigenaar	4.230	0,1168%	0,1119%	4.732
<u>Niet woningen</u>				
- Eigenaar	970	0,3074%	0,3120%	3.027
- Gebruiker	848	0,2501%	0,2539%	2.153

Roerendezaakbelasting

De RZB is qua heffing te vergelijken met de OZB, met dit verschil dat de RZB wordt geheven voor roerende woon- en verblijfsruimten. De tarieven zijn wettelijk gekoppeld aan de OZB-tarieven. Het heffingsareaal van de RZB is beperkt van omvang en omvat alleen de ruim 70 woonarken.

Hondenbelasting

Hondenbelasting wordt geheven voor het houden van een hond. Conform de uitgangspunten van de Perspectiefnota 2021 zijn de tarieven met 1,5% verhoogd (en afgerond).

Hondenbelasting (bedragen in euro's)	2020	2021
Per hond	79,00	80,00
Kennel	130,00	132,00

Parkeerbelasting

De gemeente heft parkeerbelasting voor het parkeren van een voertuig op een aangewezen plaats en tijdstip of voor verleende parkeervergunningen. Met de heffing van parkeerbelasting worden algemene inkomsten verkregen. Wanneer een parkeerder geen of te weinig parkeergeld betaalt kan het verschuldigde parkeergeld via een naheffingsaanslag op de parkeerder worden verhaald, inclusief een opslag voor de kosten die met het opleggen van de aanslag zijn gemoeid. Het bedrag dat als opslag mag worden doorberekend is aan een wettelijk maximum gebonden. Conform de huidige gedragslijn wordt het wettelijk maximumtarief gehandhaafd, hetgeen op dit moment neerkomt op € 65,30.

Precariobelasting

De gemeente heft precariobelasting voor het hebben van voorwerpen op, onder of boven voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond. Voor reclameuitingen en uitstallingen bij winkels wordt momenteel geen precario geheven. Door een wetswijziging in 2017 is de mogelijkheid om precariobelasting te heffen op nutsnetwerken afgeschaft. Voor gemeenten die op de datum waarop het wetsvoorstel is ingediend (10 februari 2016) al precariorechten voor dergelijke netwerken berekenden, geldt een overgangstermijn van 5 jaar. Vanaf 2022 komen de inkomsten voor precariobelasting voor de nutsbedrijven te vervallen. Dit betekent vanaf 2022 een structurele verlaging van inkomsten van € 340.000. Hiermee is in deze begroting al rekening gehouden.

Gebonden heffingen

De opbrengst van deze zogeheten gebonden heffingen dient ter dekking van de kosten die de gemeente voor deze dienstverlening maakt.

Per heffingssoort wordt de opbouw van de lasten weergegeven, waarbij we een onderscheid maken in de volgende twee categorieën:

- Directe lasten op basis van de taakvelden (alle direct toe te rekenen lasten, exclusief overhead en rente)
- Indirecte lasten bestaande uit overhead en BTW

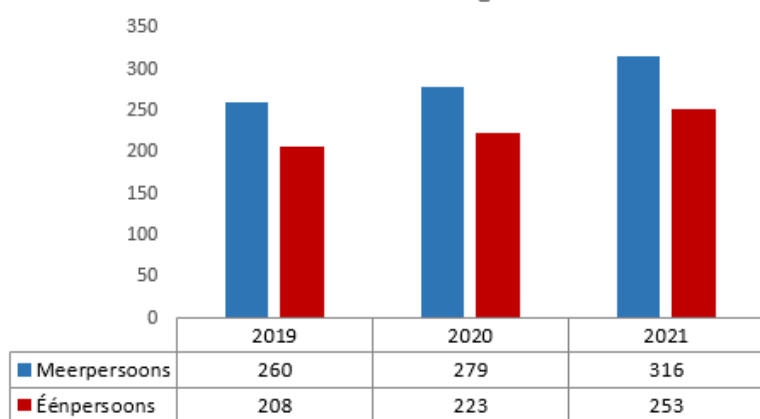
Voor het bepalen van het dekkingspercentage worden de lasten inzake overhead en BTW toegerekend. Dit zijn de indirecte lasten. De overhead wordt toegerekend op basis van een overheadtarief en het aantal begrote uren van de betreffende taakvelden per heffing.

Afvalstoffenheffing

De afvalstoffenheffing is een heffing ter dekking van kosten van beheer van huishoudelijke afvalstoffen. De heffing komt ten laste van gebruikers van percelen waarvoor de gemeente een inzamelverplichting voor huishoudelijk afval heeft. De heffing is afhankelijk van de omvang van het huishouden. Hierbij hanteren we twee tarieven, namelijk voor een- en meerpersoonshuishoudens. Bij éénpersoonshuishoudens wordt een korting verleend van 20% op het meerpersoonstarief.

Door de sterke stijging van verwerkingskosten van afval en het op grote schaal bijplaatsen van grof huisvuil bij afvalcontainers, is de afvalinzameling en verwerking door Waardlanden niet meer uitvoerbaar binnen de huidige gemeentelijke tarieven. Het gemeentelijke uitgangspunt is dat de tarieven 100% kostendekkend zijn. Dit leidt tot een noodzakelijke tariefstijging. Het tarief wordt voor meerpersoonshuishoudens met € 37 verhoogd (naar € 316) en voor eenpersoonshuishoudens met € 30 (naar € 253).

Tarieven afvalstoffenheffing huishoudens

Opbouw tarieven

Taakveld		% in heffing	Bedrag in heffing
73	Afval	100%	€ 275
63	Inkomensregelingen	2%	€ 19
0.64	Belastingen overig	15%	€ 2

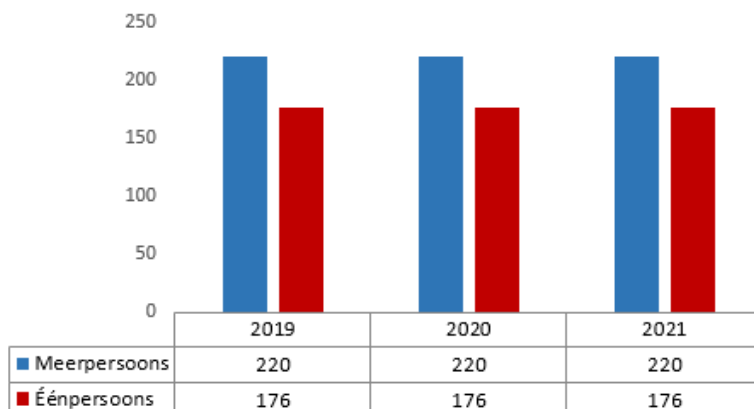
De begrote kwijtschelding van de afvalstoffenheffing is opgenomen onder taakveld 63. De lasten daarvan worden meegenomen in de berekening van de kostendekkendheid. De overige lasten betreffen de perceptiekosten voor de diverse belastingen. Hiervan wordt 15% toegerekend aan de afvalstoffenheffing. Dit percentage is bepaald op basis van ervaringscijfers. Het bedrag is in totaal het gewogen gemiddelde van tarieven voor de afvalstoffenheffing. Onderstaand overzicht geeft inzicht in de kostendekkendheid van het tarief.

Omschrijving	Bedragen (in € x 1.000)
Lasten taakvelden	4.681
Inkomsten taakvelden, exclusief heffingen	-
Netto lasten taakvelden	4.681
Toe te rekenen lasten (overhead en BTW)	139
Totale lasten	4.820
Opbrengst heffingen	4.820
Dekkingspercentage	100%

Rioolbelasting

Op grond van de Wet verankering en bekostiging gemeentelijke watertaken hebben de gemeenten de zorgplicht voor stedelijk afvalwater, hemelwater en grondwater. Om deze zorgplicht te bekostigen kan de gemeente op grond van artikel 228a van de Gemeentewet rioolbelasting heffen. Evenals bij de afvalstoffenheffing wordt bij woningen een onderscheid gemaakt tussen één- en meerpersoonshuishoudens. Bedrijven betalen per 150 m³ waterverbruik een vast tarief dat gelijk is aan het meerpersoonstarief. Uitgangspunt voor de vaststelling van de tarieven is 100% kostendekkendheid. Tot de kosten die gedekt worden uit de rioolbelasting worden naast de kosten voor rioolbeheer en onderhoud ook 50% van de kosten van straatreiniging en 20% van de kosten van waterbeheersing gerekend. Er is voor gekozen om de tarieven van de rioolbelasting over een periode van 25 jaar te bezien omdat dit een realistischer beeld geeft van de tariefsontwikkelingen. In deze systematiek wordt de egalisatievoorziening ingezet om de tariefschommelingen te vereffenen die zich gedurende deze periode kunnen voordoen. Hierdoor kunnen we de tarieven, bij ongewijzigde omstandigheden, ook op de middellange termijn op een gelijk niveau houden. De tarieven zijn daarom gelijk aan die in de huidige meerjarenbegroting, namelijk € 220 voor meerpersoonshuishoudens en € 176 voor eenpersoonshuishoudens.

Tarieven rioolbelasting huishoudens

Opbouw tarieven

Taakveld		% in heffing	Bedrag in heffing
72	Riolering	88%	€ 169
63	Inkomensregelingen	2%	€ 20
0.64	Belasting overig	15%	€ 3
21	Verkeer en vervoer	5%	€ 15

De begrote kwijschelding rioolbelasting is opgenomen onder taakveld 63. De lasten daarvan worden meegenomen in de berekening van de kostendekkendheid. De lasten van het taakveld 0.64 betreffen de perceptiekosten voor de diverse belastingen. Hiervan wordt 15% toegerekend aan de rioolbelasting. Dit percentage is bepaald op basis van ervaringscijfers. De lasten van taakveld 21 zijn de lasten voor het straatvegen. Het bedrag in heffing is in totaal het gewogen gemiddelde van tarieven voor de rioolbelasting. Onderstaand overzicht geeft inzicht in de kostendekkendheid van het tarief.

Omschrijving	Bedragen (in € x 1.000)
Lasten taakvelden	3.611
Inkomsten taakvelden, exclusief heffingen	-
Netto lasten taakvelden	3.611
Toe te rekenen lasten (overhead en BTW)	405
Totale lasten	4.016
Opbrenst heffingen	4.016
Dekkingspercentage	100%

Leges

Leges betreffen het recht op grond van het genot van, door of vanwege het gemeentebestuur verstrekte diensten. Het betreft dan bijvoorbeeld het behandelen van verzoeken om verlening van een vergunning en het verstrekken van een paspoort of rijbewijs. Sommige legestarieven, zoals die van paspoorten en rijbewijzen, zijn gebonden aan wettelijke maxima en kunnen dus alleen worden verhoogd in de mate waarin het Rijk het toestaat. Gelet op de uitkomsten van het onderzoek naar de kostendekkendheid van de leges dat is uitgevoerd door het bureau Senze, worden de overige tarieven vallend onder titel 1 'Algemene dienstverlening' en die van titel 2 'Dienstverlening betrekking hebben op de fysieke leefomgeving en omgevingsvergunning', niet verhoogd (afgezien van de toepassing van een prijsindex). Ten aanzien van de tarieven van titel 3 'Dienstverlening vallend onder de Europese richtlijn', zijn de leges voor een evenementenvergunning met een commercieel karakter verhoogd tot 10% van de kostprijs.

In de onderstaande tabel zijn de omvang en het dekkingspercentage van de onderdelen weergegeven.

Omschrijving	Bedragen (in € x 1.000)			Totaal leges
	Omgevingsvergunningen	Publiekszaken	Overige leges	
Lasten taakvelden	665	968	23	1.656
Toe te rekenen lasten (overhead)	325	517	0	842
Totale lasten	990	1.485	24	2.498
Opbrenst heffingen	1.063	381	26	1.470
Dekkingspercentage				59%

Lijkbezorgingsrechten

In de raadsinformatiebrief van 9 juli 2020 zijn de uitkomsten gepresenteerd van het onderzoek dat bureau Senze heeft uitgevoerd naar de kostendekkendheid van de gemeentelijke heffingen en rechten. Senze heeft de kostendekkendheid van de lijkbezorgingsrechten voor 2020 berekend op 83,5%. Hoewel wij ook voor de lijkbezorgingsrechten streven naar een volledige kostendekking zien wij (op dit moment) af van een extra verhoging en zijn de tarieven alleen met de algemene prijsindex van 1,5% verhoogd.

Omschrijving	Bedragen (in € x 1.000)
Lasten taakvelden	376
Toe te rekenen lasten (overhead)	122
Totale lasten	498
Opbrengst heffingen	417
Dekkingspercentage	84%

Marktgelden

Ook voor de marktgelden heeft Senze berekend dat de tarieven niet kostendekkend zijn en er ruimte is om de opbrengst met € 11.000 te verhogen. Niettemin wordt voor de marktgelden afgezien van een volledige kostendekking omdat dit een aanzienlijke lastenverzwaring voor de marktcoopliden zou betekenen. In plaats daarvan zijn de tarieven verhoogd met de algemene prijsindex van 1,5%.

Omschrijving	Bedragen (in € x 1.000)
Lasten taakvelden	25
Toe te rekenen lasten (overhead)	13
Totale lasten	38
Opbrengst heffingen	27
Dekkingspercentage	71%

Kadegelden

Voor wat betreft de kadegelden heeft Senze geadviseerd om te analyseren hoe de gemeente wenst om te gaan met de rechten en heffingen die zijn gemoeid met de Lingehaven en de kades. Dit met name omdat de scheidslijnen tussen het fiscale regime van de kadegelden en het privaatrechtelijke tariefensysteem dat voor de Lingehaven geldt niet eenduidig zijn. Omdat de meeste tarieven nu privaatrechtelijk zijn geregeld kiezen wij er voor om alle tarieven voor de Lingehaven, kades en steigers te integreren in één privaatrechtelijke regeling. Hierdoor komt de Verordening kadegelden te vervallen.

3.6.5 Lokale lastendruk

In de onderstaande overzichten wordt duidelijk hoe de woonlasten van één- en meerpersoonshuishoudens in Gorinchem zich volgend jaar ontwikkelen. Daarnaast wordt inzicht gegeven in de ontwikkeling van de OZB voor eigenaren van een woning met een WOZ-waarde in 2020 van € 200.000 en van een woning van € 300.000.

Meerpersoonshuishouden	2020	2021	Vershil	Eenpersoonshuishouden	2020	2021	Vershil
Woonlasten WOZ € 200.000				Woonlasten WOZ € 200.000			
Afvalstoffenheffing	€ 279	€ 316	13,3%	Afvalstoffenheffing	€ 223	€ 253	13,5%
Rioolbelasting	€ 220	€ 220	0,0%	Rioolbelasting	€ 176	€ 176	0,0%
OZB woning € 200.000	€ 234	€ 237	1,5%	OZB woning € 200.000	€ 234	€ 237	1,5%
	€ 733	€ 773	5,5%		€ 633	€ 666	5,3%
Woonlasten WOZ € 300.000				Woonlasten WOZ € 300.000			
Afvalstoffenheffing	€ 279	€ 316	13,3%	Afvalstoffenheffing	€ 223	€ 253	13,5%
Rioolbelasting	€ 220	€ 220	0,0%	Rioolbelasting	€ 176	€ 176	0,0%
OZB woning € 300.000	€ 350	€ 356	1,5%	OZB woning € 300.000	€ 350	€ 356	1,5%
	€ 849	€ 892	5,0%		€ 749	€ 785	4,7%

3.7 Verbonden partijen

3.7.1 Inleiding

De gemeente werkt samen met diverse partijen waarin zij zowel een bestuurlijk als een financieel belang heeft, de zogeheten verbonden partijen. Het aangaan van overeenkomsten met verbonden partijen komt voort uit maatschappelijke relevantie en politieke motieven. Een bestuurlijk belang houdt in dat de gemeente zeggenschap heeft in de betreffende partij; als een lid van het college zitting heeft in het bestuur of namens de gemeenteraad stemt. Een financieel belang houdt in dat de gemeente door deelname in een verbonden partij risico kan lopen. Het BBV (art. 15) geeft het wettelijk kader weer en de vereisten voor deze paragraaf.

3.7.2 Lijst van verbonden partijen

De gemeente Gorinchem heeft te maken met diverse verbonden partijen. Deze verbonden partijen zijn in te delen in de volgende categorieën:

- A. Gemeenschappelijke Regelingen (GR)
- B. Vennootschappen en coöperaties
- C. Stichtingen

In onderstaand overzicht wordt per categorie aangegeven welke verbonden partijen hiertoe behoren. Per verbonden partij wordt een nadere detaillering gegeven.

A. Gemeenschappelijke Regelingen

- GR Dienst Gezondheid & Jeugd
- GR Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid
- GR Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid
- GR Regio AV
- GR GEVUDO
- GR AVRES
- GR Reinigingsdienst Waardlanden
- GR Bureau Openbare Verlichting

B. Vennootschappen en coöperaties

- Hoog Dalem C.V.
- C.V. Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Schelluinen (ROM-S), Beheer B.V. ROM-S
- N.V. Bank Nederlandse Gemeenten
- Oasen N.V.
- Eneco Groep N.V. (in 2020 is het aandeelhouderschap komen te vervallen)
- Stedin Holding N.V.
- Merwede LingeLijn Beheer B.V.
- Gemeente Gorinchem Deelneming B.V.
- Huisvuil Verbranding Centrale (HVC) N.V.

C. Stichtingen

- Stichting Binnenstadsmanagement Gorinchem
- Stichting Vesting3hoek

3.7.3 A. Gemeenschappelijke Regelingen

GR Dienst Gezondheid & Jeugd

Vestigingsplaats	Dordrecht.
Korte omschrijving	De GR Dienst Gezondheid & Jeugd bestaat uit een tweetal organisatieonderdelen: Dienst gezondheid en jeugd en Serviceorganisatie Jeugd (SOJ). De Regionale Ambulancevoorziening (RAV) is formeel onderdeel van de Dienst Gezondheid & jeugd, maar kent een eigen specifiek financieringskader. Onderdeel van de Dienst Gezondheid & Jeugd zijn de GGD Zuid-Holland Zuid en Bureau Leerplicht en Voortijdig Schoolverlaten (BLVS). De Dienst vindt haar bestaansrecht in de behoefte van de samenleving om in goede gezondheid te kunnen leven, te leren en te ontwikkelen. De Dienst Gezondheid & Jeugd verzorgt namens de 10 gemeenten in Zuid-Holland Zuid de uitvoering van diverse taken op het gebied van publieke gezondheid, maatschappelijke zorg en leerplicht. Daarnaast is de Dienst verantwoordelijk voor de aansturing van de uitvoering van de integrale jeugdgezondheidszorg. Ook bij rampen en crises, waarin de publieke gezondheid wordt bedreigd, treedt de Dienst Gezondheid & Jeugd op.
Publiek belang	De Dienst Gezondheid & Jeugd bewaakt, beschermt en bevordert activiteiten die gericht zijn op het verkleinen van sociaaleconomische gezondheidsverschillen en het vergroten van ontwikkelingskansen ten behoeve van de inwoners van Zuid-Holland Zuid.
Bestuurlijk belang	De behartiging van belangen geschiedt door het bepalen van de hoofdlijnen van de gewenste ontwikkelingen door middel van sturing, ordening, integratie en in voorkomende gevallen uitvoering van specifieke taken: publieke gezondheid, onderwijs, jeugdzorg, maatschappelijke ondersteuning, ambulancezorg en geneeskundige hulpverlening.
Financieel belang	De totale primaire begroting voor de Dienst Gezondheid & Jeugd 2021 bedraagt € 157 miljoen, waarvan € 106 mln. voor de Serviceorganisatie Jeugd. De in deze primaire begroting opgenomen bijdragen voor Gorinchem zijn € 9 mln. (So-jeugd) en € 2,1 mln. overig. Deze bijdragen worden/zijn bijgesteld op basis van de bijstellingsdocumenten.
Eigen vermogen	Stand 1 januari 2020: € 4.772.000 Verwachte stand 1 januari 2021: € 2.432.000 Verwachte stand 31 december 2021: € 1.705.000
Vreemd vermogen	Stand 1 januari 2020: € 36.492.000 Verwachte stand 1 januari 2021: € 31.283.000 Verwachte stand 31 december 2021: € 31.190.000
Resultaat	Het verwachte resultaat over 2021 bedraagt: € 0
Risico's	Het onderdeel SOJ staat voor realisatie van ambitieuze doelstellingen. De bedoeling van de Jeugdwet is om het stelsel beter, sneller en eenvoudiger te organiseren zodat dit het probleemoplossend vermogen van jongeren, hun ouders en hun omgeving kan versterken. De wijze waarop dit wordt uitgevoerd is opgetekend in de omdenknoot 'grip op jeugdhulp' en het plan van aanpak van het aanjaagteam zoals deze door het Algemeen Bestuur is ingesteld. De maatregelen concentreren zich in gezamenlijke aanpak met gemeenten en binnen een integrale aanpak in het sociaal domein. De prognoses over de te behalen kostenreductie met maatregelen worden mogelijk beïnvloed door een (financiële) impact van de coronacrisis. 2021 is het 2 ^e van de drie jaren waarin het solidariteitsprincipe van de kostenverdeling van de regionale jeugdhulp wordt afgebouwd. Afbouw solidariteit: 1 ^e , 2 ^e en 3 ^e jaar: 20, 50, 80 %).

GR Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid

Vestigingsplaats	Omgevingsdienst Zuid-Holland-Zuid (OZH) is gevestigd aan Johan de Wittstraat 140, 3311 KJ te Dordrecht.
Korte omschrijving	<p>OZH voert de wettelijke milieutaken uit voor de tien gemeenten in Zuid-Holland Zuid en de provincie Zuid-Holland. Voor een aantal deelnemers voert de OZH alle Wabo-omgevingstaken uit. Voor Gorinchem voert OZH op vier onderdelen milieutaken uit:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Algemene taken: OZH adviseert voor wettelijke milieutaken voor vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH). Ook begeleidt OZH het hoger beroep en bezwaarprocedures op het gebied van milieu. 2. Vergunnen & melden: OZH neemt de taken waar voor het toetsen en vergunnen van de omgevingsvergunning (milieu). Daarnaast ontvangt en controleert OZH ook alle milieumeldingen. 3. Toezicht & handhaving: OZH controleert de huidige situatie van het milieu en zorgt dat deze niet verslechtert. Dit doet OZH door inspecties uit te voeren bij werkzaamheden of bestaande bedrijven. Waar nodig worden wettelijke stappen ondernomen. 4. Expertise & advies: OZH heeft specifieke expertise op het gebied van bijvoorbeeld bodem, geluid, lucht, externe veiligheid en duurzaamheid. Hierover geeft OZH milieuadvies bij ruimtelijke ontwikkelingen.
Publiek belang	OZH draagt bij aan een veilige, gezonde, duurzame en leefbare omgeving.
Bestuurlijk belang	Een lid van het college maakt deel uit van het algemeen bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling. In het bestuur heeft Gorinchem 3 van de 100 stemmen. Dit sluit aan bij de financiële inbreng in de regeling.
Financieel belang	De totale omzet van OZH bedraagt ca. € 24 miljoen. De bijdrage van Gorinchem bedraagt afgerond € 0,6 miljoen. Deze bijdrage bestaat uit een inwonerbijdrage, een bijdrage voor de wettelijke taken en een bijdrage voor taken die op offertebasis worden uitgevoerd.
Eigen vermogen	<p>Stand 1 januari 2020: € 3.485.445 Verwachte stand 1 januari 2021: € 2.236.964 Verwachte stand 31 december 2021: € 1.896.109</p>
Vreemd vermogen	<p>Stand 1 januari 2020: € 2.153.730 Verwachte stand 1 januari 2021: € 7.697.962 Verwachte stand 31 december 2021: € 7.690.659</p>
Resultaat	Het verwachte resultaat over 2021 bedraagt: € 0
Risico's	<p>Overdracht Bodemtaken (WBB) Met de invoering van de Omgevingswet (per 1-1-2022) gaan de taken in het kader van de Wet bodembescherming over van de provincie naar de gemeenten. Er is onduidelijkheid vanuit het Rijk over de taken en het budget, welke tot gevolg kan hebben dat de bodemtaken niet volledig georganiseerd kunnen worden, inclusief de opdrachtverlening naar omgevingsdiensten.</p> <p>Kosten COVID-19 crisis OZH voert voor alle gemeenten toezicht uit op de noodverordening en ondersteunt de regionale coördinatie van het toezicht en de regionale crisiscommunicatie. Het is belangrijk om inzicht te krijgen en te behouden in alle gevolgen en risico's van de gemeenten. Een goede registratie van alle kosten als gevolg van de Corona crisis is nodig als onderbouwing voor de compensatie van deze kosten door het Rijk.</p> <p>Wet Kwaliteitsborging bouw (WKb) Op basis van de nieuwe wet gaat een deel van de bouwtaken vermoedelijk geprivatiseerd worden. Voor de bouwtaken wordt er vooralsnog vanuit gegaan dat gefaseerd een deel van de taken zal worden overgedragen aan de markt. Dit heeft nadelige gevolgen voor het</p>

takenpakket van OZHZ en daarmee ook financiële consequenties. OZHZ heeft een inschatting gemaakt van de financiële risico's en de beheersmaatregelen.

GR Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid

Vestigingsplaats	Dordrecht.
Korte omschrijving	Om de risico's op het gebied van de openbare orde en veiligheid te beheersen is de Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid (VRZHZ) opgericht op 1 juli 2009 ter uitvoering van de in 2010 in werking getreden Wet Veiligheidsregio's. In de VRZHZ werken gemeenten, regionale brandweer, regionale ambulancevoorziening en de geneeskundige hulpverlening (GHOR) bij ongevallen en rampen nauw samen met politie en waterschappen. Daarnaast wordt er samengewerkt met overheidsdiensten en private partners. De VRZHZ wil behalve optimaal voorbereid zijn op een ramp of crisis, ook een belangrijke rol spelen met het voorkomen daarvan. Door de bundeling van krachten zorgt de VRZHZ voor de fysieke veiligheid, rampenbestrijding en crisisbeheersing.
Publiek belang	De VRZHZ wil incidenten en rampen voorkomen door risico's te achterhalen en hierover te adviseren om deze zoveel mogelijk te beperken, de VRZHZ organiseert een daadkrachtige respons voor de bestrijding in acute situaties en de VRZHZ zorgt ervoor dat na een incident er zo snel mogelijk kan worden teruggekeerd naar de normale situatie zodat de maatschappelijk continuïteit gewaarborgd blijft.
Bestuurlijk belang	De burgemeester maakt deel uit van het dagelijks en het algemeen bestuur van de GR. In beide besturen is zij tevens vicevoorzitter. Bij het nemen van besluiten in het algemeen bestuur brengen de leden voor de gemeente die zij vertegenwoordigen elk één stem uit. Het algemeen bestuur beslist bij een meerderheid van stemmen. Indien de stemmen staken, geeft de stem van de voorzitter de doorslag.
Financieel belang	Bijdrage van Gorinchem over 2021 bedraagt € 2.851.660
Eigen vermogen	Stand 1 januari 2020: € 8.273.000 Verwachte stand 1 januari 2021: € 4.020.000 Verwachte stand 31 december 2021: € 3.341.000
Vreemd vermogen	Stand 1 januari 2020: € 59.786.000 Verwachte stand 1 januari 2021: € 68.123.000 Verwachte stand 31 december 2021: € 74.868.000
Resultaat	Het verwachte resultaat over 2021 bedraagt: € 0
Risico's	De Wet normalisering rechtspositie ambtenaren zal voor het brandweerpersoneel waarschijnlijk met ingang van 2021 van kracht zijn. Dit kan financiële gevolgen hebben voor de gemeenten welke nog niet zijn meegenomen in deze begroting. Ook het voortbestaan van de vrijwillige brandweer kan hierdoor in de knel komen. Op dit moment wordt op landelijk niveau gekeken naar de gevolgen en implementatie van de wet. De grootste onderhoudsopgave van Rijkswaterstaat (Vernieuwen, verjongen, verduurzamen) zal de komende jaren worden uitgerold. Daarbij horen omvangrijke infrastructurele werkzaamheden in onze regio. Deze werkzaamheden hebben grote consequenties op de verkeersstromen in de regio. De Veiligheidsregio treft operationele maatregelen om gemaakte bestuurlijke afspraken na te komen en monitoren de gevolgen ervan voor de planvorming- en repressieve inzet. Dit valt buiten de reguliere beleidstaak en kan extra kosten met zich meebrengen. Door de recentheid en nog onbekendheid van de financiële gevolgen van de huidige Covid-19 crisis is het mogelijk dat deze crisis effect heeft op de begroting 2021.

GR Regio AV

Vestigingsplaats	Gorinchem.
Korte omschrijving	Het vergroten van de regionale bestuurskracht en de regionale samenwerking in de regio Alblasserwaard en Vijfheerenlanden. Het bijdragen aan de behartiging van gemeenschappelijke belangen om de evenwichtige ontwikkeling van de regio te bevorderen.
Publiek belang	Gemeenschappelijke regeling. Uitvoering geven aan regionale samenwerking op de beleidsterreinen sociaal, fysiek, economie en toerisme tezamen met de gemeenten Molenlanden en Vijfheerenlanden.
Bestuurlijk belang	De burgemeester maakt deel uit van het dagelijks bestuur van de gemeenschappelijke regeling. Twee leden van het college van burgemeester en wethouders maken deel uit van het algemeen bestuur van de regeling. De burgemeester treedt op als voorzitter van zowel het dagelijks bestuur als het algemeen bestuur van de regeling. Bij de besluitvorming in het algemeen bestuur beschikt elke deelnemende gemeente over één stem per gemeente. Besluiten in het algemeen bestuur en dagelijks bestuur worden genomen bij meerderheid van stemmen.
Financieel belang	Het financieel aandeel Gorinchem in Alblasserwaard en Vijfheerenlanden - verband in 2020 bedraagt op basis van de inwonerbijdrage € 0,7 miljoen. Door de gewijzigde opzet van de regionale samenwerking, is de begroting in 2020 afgeslankt.
Eigen vermogen	Stand 1 januari 2020: € 680.000 Verwachte stand 1 januari 2021: € 360.000 Verwachte stand 31 december 2021: € 170.000
Vreemd vermogen	Stand 1 januari 2020: € 1.352.000 Verwachte stand 1 januari 2021: € 966.000 Verwachte stand 31 december 2021: € 380.000
Resultaat	Het verwachte resultaat over 2021 bedraagt: € 5.000.
Risico's	De bestuurlijke ontwikkelingen in de regio Alblasserwaard en Vijfheerenlanden kunnen zorgen voor risico's voor de beoogde resultaten van de Regionale Maatschappelijke Agenda. Voor het overige wordt verwezen naar het programma Bestuur en Ondersteuning.

GR Gevudo

Vestigingsplaats	Dordrecht.
Korte omschrijving	Gevudo beheert het aandelenpakket van twaalf gemeenten in de regio ZHZ in de N.V. Huisvuil Verbranding Centrale (HVC). Het aandelenpakket bestaat uit 529 aandelen. Voor al deze gemeenten verwerkt HVC het huisafval en voor een aantal ook de afvalinzameling. Daarnaast ontwikkelt HVC zich steeds meer als een duurzaam energiebedrijf.
Publiek belang	Gevudo behartigt de belangen van de deelnemende gemeenten in de aandeelhoudersvergadering van de HVC N.V.
Bestuurlijk belang	Een lid van het college maakt deel uit van het algemeen bestuur en heeft zitting in het dagelijks bestuur. Via de GR is er invloed op het beleid van de HVC. De GR levert een lid in de raad van commissarissen van HVC in de vorm van een onafhankelijk externe. De GR levert ook een lid in de aandeelhoudersvergadering van HVC.
Financieel belang	Tegen maatschappelijk verantwoorde kosten verwerken van het afval. Gorinchem is deelnemer in de GR Gevudo welke de aandelen beheert van de NV HVC. Het betreft hier een belang van ruim 18%. Gevudo staat naar rato van haar deelname in HVC garant voor het nakomen van de financiële verplichtingen die HVC aangaat in het kader van de financiering van verbrandingsinstallaties en andere bedrijfsactiviteiten. Hiervoor wordt een garantstellingsprovisie ontvangen. De garantstellingsprovisie wordt aan de deelnemende gemeenten uitgekeerd o.b.v. de inwoneraantallen x tarief. Daarnaast wordt dividend aan de deelnemende gemeenten uitgekeerd.
Eigen vermogen	Stand 1 januari 2020: € 30.000 Verwachte stand 1 januari 2021: € 30.000 Verwachte stand 31 december 2021: € 30.000
Vreemd vermogen	Stand 1 januari 2020: € 536.000 Verwachte stand 1 januari 2021: € 0 Verwachte stand 31 december 2021: € 0
Resultaat	Het verwachte resultaat over 2021 bedraagt: € 0
Risico's	

GR AVRES

Vestigingsplaats	Gorinchem / Meerkerk
Korte omschrijving	De uitvoeringsorganisatie Avres voert voor de aangesloten gemeenten de Participatiewet uit. Dit betekent dat zij bijstandsuitkeringen verstrekt, inwoners begeleidt naar werk en de werkgeversrol van de sociale werkvoorziening voert. Ook voert Avres het gemeentelijk minimabeleid uit en is schulddienstverlening bij Avres belegd.
Publiek belang	Avres bedient inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt. Een goede en laagdrempelige dienstverlening is voor hen erg belangrijk. Hiervoor werkt Avres samen met andere partners binnen het Sociaal Domein.
Bestuurlijk belang	Er op kunnen vertrouwen dat de gemeentelijke wettelijke taken goed worden uitgevoerd, inwoners goed bediend worden en dat er uitvoering wordt gegeven aan bestuurlijke speerpunten.
Financieel belang	Dat de participatiemiddelen doeltreffend worden ingezet en ten goede komen aan de producten en diensten voor de inwoners van Gorinchem.
Eigen vermogen	Stand 1 januari 2020: € 11.652.000 Verwachte stand 1 januari 2021: € 10.545.000 Verwachte stand 31 december 2021: € 8.835.000
Vreemd vermogen	Stand 1 januari 2020: € 9.519.000 Verwachte stand 1 januari 2021: € 5.685.000 Verwachte stand 31 december 2021: € 5.488.000
Resultaat	Het verwachte resultaat over 2021 bedraagt: - € 769.000
Risico's	Voor het uitvoeren van de Participatiewet ontvangen we structureel minder middelen vanuit het Rijk; de vergoeding voor de Sociale Werkvoorziening en Beschut Werk worden afgebouwd, terwijl de begeleiding intensiever wordt. Ook worden er vanuit de Participatiewet steeds meer verplichtingen opgelegd. In de meerjarenbegroting presenteert Avres negatieve begrotingsresultaten voor 2021 en 2022.

GR Reinigingsdienst Waardlanden

Vestigingsplaats	Gorinchem.
Korte omschrijving	Het op milieuverantwoorde wijze ophalen van ons afval en zorg dragen voor verwerking. Daarnaast heeft Waardlanden via dienstverleningsovereenkomsten (DVO's) taken toegewezen gekregen voor het onderhoud van het openbare gebied.
Publiek belang	Het uitvoeren van gemeentelijke taken op het gebied van de afvalinzameling.
Bestuurlijk belang	Een lid van het college maakt deel uit van het bestuur van de GR. Bij stemming wordt 75% vereist van het aantal (gewogen) stemmen. Ter bepaling van het totaal aantal stemmen en het aantal stemmen per deelnemende gemeente in het algemeen bestuur wordt uitgegaan van 1) het totaal aantal huisaansluitingen van de deelnemende gemeenten, en 2) het aantal huisaansluitingen per deelnemende gemeente. De stemverhoudingen worden voor een periode van vier jaar vastgesteld. Voor het in het bestuur tot stand brengen van een beslissing bij stemming wordt de volstrekte meerderheid vereist van hen die een stem hebben uitgebracht.
Financieel belang	Iedere deelnemende gemeente betaalt jaarlijks een gemeentelijke bijdrage. Deze gemeentelijke bijdrage wordt berekend op basis van de door het algemeen bestuur vast te stellen verdeelsleutel. De begroting, inclusief het te voeren beleid, wordt door het algemeen bestuur vastgesteld. De Reinigingsdienst Waardlanden beschikt over eigen reserves om eventuele financiële tegenvallers op te vangen.
Eigen vermogen	Stand 1 januari 2020: € 1.106.966 Verwachte stand 1 januari 2021: € 898.966 Verwachte stand 31 december 2021: € 898.966
Vreemd vermogen	Stand 1 januari 2020: € 16.756.951 Verwachte stand 1 januari 2021: € 16.893.109 Verwachte stand 31 december 2021: € 16.710.424
Resultaat	Het verwachte resultaat over 2021 bedraagt: € 0
Risico's	Met betrekking tot de afvalverwerking zijn de risico's het grootst, wij zien nu al een aantal opeenvolgende jaren dat er sprake is van een sterke stijging van de tarieven voor de afvalverwerking, de afvalbelasting, en dalende opbrengsten voor de grondstoffen. Omdat Waardlanden afhankelijk is van de verwerkende industrie kunnen wij hier géén voorspelling doen met betrekking tot de financiële gevolgen. Met betrekking tot de afvalinzameling is het risico de relatief hoge leeftijd van de chauffeurs. Ook het laten instromen van nieuwe, jongere chauffeurs is problematisch. Dit kan gevolgen hebben voor de inzet met betrekking tot de afvalinzameling en een hoger ziekteverzuim. Verder is gebleken dat, door het niet kunnen vinden van adequaat personeel, de overige activiteiten zoals onkruidbestrijding niet naar behoren kunnen worden vervuld. Voor de toekomst is dan ook de vraag of deze activiteiten, die wel een dekking geven voor de overhead, moeten worden gehandhaafd of dat deze moeten worden afgestoten.

GR Bureau Openbare Verlichting

Vestigingsplaats	Hardinxveld-Giessendam.
Korte omschrijving	De GR Bureau Openbare Verlichting heeft ten doel een bijdrage te leveren aan het beheer van de Openbare Verlichting in de bij de GR aangesloten gemeenten.
Publiek belang	Onderhoud van openbare verlichting.
Bestuurlijk belang	Een lid van het college maakt deel uit van het algemeen bestuur van de GR. Elk lid van het algemeen bestuur heeft in de vergadering een stem. De besluiten van het algemeen bestuur worden genomen bij meerderheid van stemmen.
Financieel belang	Het financieel aandeel van Gorinchem in deze regeling is op basis van het aantal lichtobjecten. Het voorschot per lichtmast ad. € 8,32 ten opzichte van het afgelopen jaar is verhoogd naar € 9,72.
Eigen vermogen	Stand 1 januari 2020: € 141.164 Verwachte stand 1 januari 2021: € 136.164 Verwachte stand 31 december 2021: € 130.566
Vreemd vermogen	Stand 1 januari 2020: € 171.212 Verwachte stand 1 januari 2021: € 169.133 Verwachte stand 31 december 2021: € 167.036
Resultaat	Het verwachte resultaat over 2021 bedraagt: - € 28.428
Risico's	Schaalvergroting heeft veelal efficiëntie en financiële voordelen. Wij hebben echter geen invloed op de deelname van andere gemeenten. Als deelnemers uitstappen of de geleverde diensten laten te wensen over, ontstaat er een risico.

3.7.4 B. Vennootschappen en coöperaties

Hoog Dalem C.V.

Vestigingsplaats	Gorinchem
Korte omschrijving	Voor eigen rekening en risico voeren van een grondexploitatie Hoog Dalem samen met de partners verenigd in de C.V. Realiseren van woningen en voorzieningen op het gewenste kwaliteits- en kwantiteitsniveau in Gorinchem Oost conform de vastgestelde ruimtelijke en financiële kaders (grondexploitatie).
Publiek belang	Realiseren woningbouw en voorzieningen in Hoog Dalem.
Bestuurlijk belang	Twee leden van het college treden op als aandeelhouders van Hoog Dalem B.V. Het voorzitterschap in de vergadering van aandeelhouders rouleert per jaar. Besluitvorming van de directie vindt plaats op basis van unanimiteit. In de statuten (artikel 15 lid 7) is geregeld welke directiebesluiten de instemming van de aandeelhouders vragen. Die besluiten vragen een twee derde meerderheid, alle overige besluiten vragen om unanimiteit. De burgemeester treedt op als (stille) vennoot in Hoog Dalem C.V.
Financieel belang	De gemeente staat garant voor de leningen die de C.V. aangaat met geldverstrekkers ter hoogte van € 35 miljoen. De gemeente voert samen met Heijmans en AM de grondexploitatie Hoog Dalem. De gemeente neemt voor ca. 50% (ca. € 100.000) deel in het kapitaal van Hoog Dalem C.V. Via Hoog Dalem Beheer BV is de gemeente tevens voor 50% beherend vennoot in de C.V.
Eigen vermogen	Stand 1 januari 2020: € 1.588.000 Verwachte stand 1 januari 2021: N.N.B. Verwachte stand 31 december 2021: N.N.B.
Vreemd vermogen	Stand 1 januari 2020: € 31.941.000 Verwachte stand 1 januari 2021: N.N.B. Verwachte stand 31 december 2021: N.N.B.
Resultaat	Het verwachte resultaat over 2021 bedraagt: € 0
Risico's	Het beperken van de financiële risico's voor de gemeente binnen Hoog Dalem blijft een belangrijk punt van aandacht. De belangrijkste risico's betreffen de grondopbrengsten en het afzettempo. De gemeente heeft voor deze risico's, voor zover ze ten laste komen van de gemeente, een voorziening getroffen.

C.V. Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Schelluinen (ROM-S), Beheer B.V. ROM-S

Vestigingsplaats	Schelluinen.
Korte omschrijving	Drie activiteiten kunnen worden onderscheiden, de realisatie van het transport- en logistiek centrum Schelluinen-West in de gemeente Giessenlanden, de realisatie en exploitatie van een aantal regionale vrachtwagenparkeerterreinen en de herontwikkeling van vertreklocaties.
Publiek belang	Het verbeteren van de leefbaarheid in de regio speelt een rol door vraagstukken op het gebied van ruimtelijke ordenings- en milieuproblematiek op te lossen. Daarnaast wordt door de gemeenten en de provincie ingezet op economische ontwikkeling, inclusief de logistieke sector.
Bestuurlijk belang	Een lid van het college treedt op als vertegenwoordiger van de gemeente in de Raad van Commissarissen van Beheer B.V. ROM-S. De Raad van Commissarissen kan in een vergadering alleen geldige besluiten nemen indien 60% van de commissarissen aanwezig dan of vertegenwoordigd is (waaronder de commissaris benoemd op voordracht van het Ontwikkelings- en Participatiebedrijf Publieke sector b.v. (OPP)).
Financieel belang	De gemeentelijke deelneming en de BNG GO nemen beiden voor 49,5% deel in de CV. ROM-S Beheer BV neemt voor de resterende 1% deel.
Eigen vermogen	Stand 1 januari 2020: € 8.251.000 Verwachte stand 1 januari 2021: N.N.B. Verwachte stand 31 december 2021: N.N.B.
Vreemd vermogen	Stand 1 januari 2020: € 247.000 Verwachte stand 1 januari 2021: N.N.B. Verwachte stand 31 december 2021: N.N.B.
Resultaat	Het verwachte resultaat over 2021 bedraagt: N.N.B.
Risico's	De beoogde concentratie van de bedrijfsactiviteiten op het gebied van transport en logistiek, die nu overlast veroorzaken in de kernen en op de dijken en polderwegen, is een grote kans om de leefbaarheid en de kwaliteit van de regio te vergroten. Hoewel de vooruitzichten op een winstgevende grondexploitatie nog steeds gunstig zijn, is een financieel risico nooit helemaal uit te sluiten. Een achterblijvende uitgifte zal negatieve invloed hebben op het resultaat. Binnen de organisatie van ROM-S worden de risico's periodiek bewaakt en in beeld gebracht met bestcase en worstcase scenario's.

N.V. Bank Nederlandse Gemeenten

Vestigingsplaats	Den Haag.
Korte omschrijving	De BNG fungeert als intermediair tussen de kapitaalmarkt en decentrale overheden. De BNG kan gezien worden als een inkoopcombinatie van geld namens decentrale overheden. De BNG is een naamloze structuurvennootschap waarvan 50% van de aandelen in handen zijn van de Staat en de overige 50% in handen van decentrale overheden.
Publiek belang	De gunstige prijzen van financieringsmiddelen worden doorgegeven aan decentrale overheden, waaronder gemeente Gorinchem. Hierdoor wordt de kredietwaardigheid van gemeenten versterkt en kunnen zij relatief goedkoop lenen.
Bestuurlijk belang	Eén lid van het College van B&W heeft stemrecht in de AVA. Het bestuurlijke belang (stemrecht) wordt bepaald naar rato van het ingebrachte kapitaal.
Financieel belang	De gemeente Gorinchem heeft een belang van 0,173% in het aandelenkapitaal. De boekwaarde van de aandelen is € 218.000. Van de nettowinst wordt conform het dividendbeleid van BNG 25% uitgekeerd aan de aandeelhouders.
Eigen vermogen	Stand 1 januari 2020: € 4.887.000.000 Verwachte stand 1 januari 2021: N.N.B. Verwachte stand 31 december 2021: N.N.B.
Vreemd vermogen	Stand 1 januari 2020: € 144.802.000.000 Verwachte stand 1 januari 2021: N.N.B. Verwachte stand 31 december 2021: N.N.B.
Resultaat	Het verwachte resultaat over 2021 bedraagt: N.N.B.
Risico's	De BNG heeft een solvabiliteitsratio van circa 2%. De BNG is echter een financiële instelling waardoor gegeven de aard van de activiteiten zij verhoudingsgewijs veel vreemd vermogen heeft en een relatief laag eigen vermogen. Ondanks de lage solvabiliteit is vanuit beheerperspectief de BNG een solide deelneming, mede omdat de BNG Bank als een van de veiligste banken ter wereld wordt beschouwd. In 2016 heeft BNG hybride kapitaal onderhands uitgegeven. De aftrekbaarheid van de (discretionaire) dividendvergoeding voor hybride kapitaal voor de vennootschapsbelasting heeft geleid tot een publieke discussie en de aankondiging van een onderzoek naar dit onderwerp door de Europese Commissie. Mocht de aftrekbaarheid in de toekomst worden geschrappt, dan heeft dit ongunstige gevolgen voor het resultaat en vermogen van de bank.

Oasen N.V.

Vestigingsplaats	Gouda.
Korte omschrijving	Kernactiviteiten zijn het winnen, zuiveren, distribueren en verkopen van drinkwater. Oasen N.V. maakt drinkwater voor 750.000 mensen en 7.200 bedrijven in het oosten van Zuid-Holland.
Publiek belang	Op duurzame wijze zorgdragen voor drinkwater.
Bestuurlijk belang	Een lid van het College heeft stemrecht in de AVA. Het daadwerkelijk bestuurlijk belang (stemrecht) in de AVA wordt bepaald naar rato van het ingebrachte kapitaal.
Financieel belang	De gemeente Gorinchem heeft een belang van 4,55% in het aandelenkapitaal van Oasen.
Eigen vermogen	Stand 1 januari 2020: € 132.187.000 Verwachte stand 1 januari 2021: N.N.B. Verwachte stand 31 december 2021: N.N.B.
Vreemd vermogen	Stand 1 januari 2020: € 148.537.000 Verwachte stand 1 januari 2021: N.N.B. Verwachte stand 31 december 2021: N.N.B.
Resultaat	Het verwachte resultaat over 2021 bedraagt: N.N.B.
Risico's	Geen bijzonderheden.

Eneco Groep N.V.

Vestigingsplaats	Rotterdam.
Korte omschrijving	Eneco Groep is een groep van bedrijven die actief is in de energiesector. Hun missie: duurzame energie van iedereen, zodat mensen zelf de regie nemen over energie.
Publiek belang	Er zijn publieke belangen rondom energievoorziening, maar het college heeft geconcludeerd dat geen van deze publieke belangen afzonderlijk of gezamenlijk doorslaggevend zijn om de aandelen in Eneco te willen houden en daarom zijn de aandelen Eneco in maart 2020 verkocht.
Bestuurlijk belang	N.V.T.
Financieel belang	De gemeente Gorinchem heeft geen belang meer in het aandelenkapitaal van Eneco.
Eigen vermogen	Stand 1 januari 2020: N.V.T. Verwachte stand 1 januari 2021: N.V.T. Verwachte stand 31 december 2021: N.V.T.
Vreemd vermogen	Stand 1 februari 2020: N.V.T. Verwachte stand 1 januari 2021: N.V.T. Verwachte stand 31 december 2021: N.V.T.
Resultaat	Het verwachte resultaat over 2021 bedraagt: N.V.T.
Risico's	De aandelen Eneco zijn in maart 2020 verkocht. Op grond van de aanvullende aandeelhoudersovereenkomst die door alle 44 aandeelhoudende gemeenten is ondertekend, zal de voormalige AHC bepaalde onderwerpen blijven monitoren die verband houden met de transactie van Eneco en tijdens de aandelenoverdracht nog niet zijn afgewikkeld zoals de ontwikkelingen rondom de juridische procedure met betrekking tot REMU-claim.

Stedin Holding N.V.

Vestigingsplaats	Rotterdam.
Korte omschrijving	Stedin bestaat uit verschillende bedrijfsonderdelen: netbeheerder, infrabedrijf en een netwerkbedrijf. Met elkaar zorgen zij ervoor dat klanten kunnen beschikken over (duurzame) energie om te leven, werken en ondernemen. Daarnaast verduurzaamt Stedin het energiesysteem en houdt zij het robuust en betaalbaar.
Publiek belang	Stedin draagt zorg voor het aanleggen, beheren en onderhouden van de gas- en elektriciteitsnetten. Onderdeel van het beheer is dat uitval of onderbreking van de gas en elektriciteitstoevoer wordt geminimaliseerd.
Bestuurlijk belang	Een lid van het College heeft stemrecht in de AVA. Het bestuurlijk belang (stemrecht) in de AVA wordt bepaald naar rato van het ingebrachte kapitaal.
Financieel belang	De gemeente Gorinchem heeft een belang van 0,68% in het aandelenkapitaal van Stedin.
Eigen vermogen	Stand 1 januari 2020: € 2.949.000.000 Verwachte stand 1 januari 2021: N.N.B. Verwachte stand 31 december 2021: N.N.B.
Vreemd vermogen	Stand 1 januari 2020: € 4.340.000.000 Verwachte stand 1 januari 2021: N.N.B. Verwachte stand 31 december 2021: N.N.B.
Resultaat	Het verwachte resultaat over 2021 bedraagt: N.N.B.
Risico's	Niet aanwezig

Merwede LingeLijn Beheer B.V.

Vestigingsplaats	Gorinchem.
Korte omschrijving	De BV MLL is opgericht voor de aanleg van de MLL tussen Dordrecht en Geldermalsen om o.a. de bereikbaarheid en de verkeersveiligheid van de deelnemende gemeenten te vergroten. De BV is nu verantwoordelijk voor het beheer van deze lijn.
Publiek belang	Openbaar vervoer.
Bestuurlijk belang	Een lid van het college treedt op als vertegenwoordiger van de gemeente in de AVA. In deze AVA is elke gemeente vertegenwoordigd door één persoon/één stem. Besluiten in de AVA worden genomen bij volstrekte meerderheid van de uitgebrachte stemmen.
Financieel belang	De investering in de Merwede LingeLijn heeft een totale omvang van circa € 55 miljoen. Hiervan komt circa € 10 miljoen voor rekening van Gorinchem.
Eigen vermogen	Stand 1 januari 2020: € 250.000 Verwachte stand 1 januari 2021: € 250.000 Verwachte stand 31 december 2021: € 250.000
Vreemd vermogen	Stand 1 januari 2020: € 0 Verwachte stand 1 januari 2021: € 0 Verwachte stand 31 december 2021: € 0
Resultaat	Het verwachte resultaat over 2021 bedraagt: € 0
Risico's	Gemeente Gorinchem heeft de ambitie om de halte Gorinchem-Noord te ontwikkelen. Ten gevolge van gewijzigde wet- en regelgeving kan het plan uit 2009 niet meer gerealiseerd worden. Alternatieven worden in 2021 uitgewerkt. Hiernaast de ambitie om ook het knooppunt-West nader te onderzoeken. Deze ontwikkeling bevindt zich nog in een pril stadium.

Gemeente Gorinchem Deelneming B.V.

Vestigingsplaats	Gorinchem.
Korte omschrijving	De vennootschap heeft ten doel het oprichten van, het deelnemen in, het besturen van en het toezicht houden op ondernemingen en vennootschappen, waaronder mede wordt begrepen het deelnemen als commanditaire vennoot in ROM-S C.V.
Publiek belang	Door de deelneming in ROM-S C.V. wordt bijgedragen aan de ontwikkeling van het Bedrijventerrein Schelluinen-West.
Bestuurlijk belang	De vennootschap is eind 2006 opgericht als onderdeel van de juridische structuur van ROM-S C.V. Het bestuurlijk belang loopt dan ook parallel aan ROM-S C.V. (zie hetgeen bij die verbonden partij is vermeld).
Financieel belang	De B.V. neemt voor 17,3% deel in ROM-S C.V.
Eigen vermogen	Stand 1 januari 2020: € 1.880.975 Verwachte stand 1 januari 2021: N.N.B. Verwachte stand 31 december 2021: N.N.B.
Vreemd vermogen	Stand 1 januari 2020: € 241.808 Verwachte stand 1 januari 2021: N.N.B. Verwachte stand 31 december 2021: N.N.B.
Resultaat	Het verwachte resultaat over 2021 bedraagt: N.N.B.
Risico's	Zie ROM-S C.V.

Huisvuil Verbranding Centrale (HVC) N.V.

Vestigingsplaats	Alkmaar.
Korte omschrijving	HVC N.V. verwerkt ons huishoudelijk afval en ontwikkelt zich als een producent van duurzame energie voor haar aandeelhouders. Binnen GEVUDO verband wordt een aandelenpakket HVC van de twaalf deelnemende gemeenten in de regio Zuid-Holland Zuid beheerd. Het gaat om ruim 18% van de gemeentelijke aandelen HVC, waarvoor de GEVUDO gemeenten garant staan. HVC keert hiervoor een jaarlijkse vergoeding uit en zo mogelijk een winstuitkering. Dat laatste is in de afgelopen jaren niet gebeurd, omdat de aandeelhouders er voor gekozen hebben het aandeel vreemd kapitaal in HVC te reduceren.
Publiek belang	De verwerking van onze huishoudelijke afvalstromen en de productie van duurzame energie
Bestuurlijk belang	De realisatie van een circulaire economie en ondersteuning bij de energietransitie.
Financieel belang	De gemeente Gorinchem staat garant voor 9,8 miljoen euro van het bedrijfskapitaal van HVC N.V. De jaarlijkse risicogarantie uitkering bedraagt € 86.000.
Eigen vermogen	Stand 1 januari 2020: € 126.906.000 Verwachte stand 1 januari 2021: € 139.704.794 Verwachte stand 31 december 2021: € 154.989.051
Vreemd vermogen	Stand 1 januari 2020: € 870.489.000 Verwachte stand 1 januari 2021: € 869.430.032 Verwachte stand 31 december 2021: € 916.697.671
Resultaat	Het verwachte resultaat over 2021 bedraagt: € 0
Risico's	Omdat HVC steeds meer afhankelijk wordt van de opbrengsten van de geproduceerde duurzame energie, hebben de energieprijzen grote invloed op het bedrijfsresultaat.

3.7.5 C. Stichtingen

Stichting Binnenstadsmanagement Gorinchem

Vestigingsplaats	Gorinchem.
Korte omschrijving	De stichting heeft tot doel de verbetering van: a. de economische positie en uitstraling van de Gorinchemse binnenstad; b. de samenwerking tussen partijen die hierop invloed uitoefenen.
Publiek belang	Een economisch en maatschappelijk goed functionerende en voor bewoners en bezoekers aantrekkelijke binnenstad met voldoende faciliteiten
Bestuurlijk belang	Gemeente, ondernemers en eigenaren commercieel vastgoed hebben gezamenlijk de verantwoordelijkheid voor het functioneren van de binnenstad
Financieel belang	De gemeente verstrekt een bijdrage van € 67.437.
Eigen vermogen	Stand 1 januari 2020: € 30.774 Verwachte stand 1 januari 2021: € 30.000 Verwachte stand 31 december 2021: € 30.000
Vreemd vermogen	Stand 1 januari 2020: € 3.999 Verwachte stand 1 januari 2021: € 0 Verwachte stand 31 december 2021: € 0
Resultaat	Het verwachte resultaat over 2021 bedraagt: € 0
Risico's	Geen bijzonderheden.

Stichting Vesting3hoek

Vestigingsplaats	Gorinchem
Korte omschrijving	De Vestingdriehoek is een toeristisch samenwerkingsverband tussen Gorinchem, Woudrichem, Slot Loevestein en Fort Vuren met als verbindende factor de veerdienst die de bezoeker van de ene naar de andere locatie vervoert.
Publiek belang	Grensoverschrijdende samenwerking tussen partijen om economische spin-off te realiseren die de locaties afzonderlijk van elkaar niet kunnen bereiken.
Bestuurlijk belang	Een afgevaardigde van het college (portefeuille Toerisme) neemt zitting in het bestuur en treedt hierbij op als voorzitter.
Financieel belang	Alle deelnemende gemeenten investeren naar rato van inwoners.
Eigen vermogen	Stand 1 januari 2020: € 34.938 Verwachte stand 1 januari 2021: N.N.B. Verwachte stand 31 december 2021: N.N.B.
Vreemd vermogen	Stand 1 januari 2020: € 1.800 Verwachte stand 1 januari 2021: N.N.B. Verwachte stand 31 december 2021: N.N.B.
Resultaat	Het verwachte resultaat over 2021 bedraagt: N.N.B.
Risico's	Geen bijzonderheden.

Begroting 2021

Financiële begroting

